

LEADER
Norra Mälarstranden
2007-2013

Strategidokument

Godkänt av Länsstyrelsen i Västmanland 2008-02-15

Sammanfattning

Leader har funnits som arbetsmetod inom EU sedan 1991 och är en förkortning på franska som betyder "samverkande åtgärder för att stärka landsbygdens ekonomi." Metoden är unik därför att den skapar ett starkt underifrånperspektiv. Leader ger ett lokalt trepartnerskap (aktörer från ideell-¹, offentlig-² och privat³ sektor) förtroendet att själva via en LAG-grupp⁴ besluta om fördelning av utvecklingsbidrag för landsbygden utifrån en gemensamt framtagen utvecklingsstrategi.

För att starta ett Leadersamarbete väljs ett geografiskt område med likartade förhållanden och karaktäristika ut. I vårt Leaderområde Norra Mäljarstranden ingår de fyra kommunerna Västerås, Hallstahammar, Enköping och Håbo. Leaderområdet har många gemensamma karaktäristika som ligger till grund för valet av geografiskt område. Närheten till Mälarens norra strand är en stark gemensam nämnare, liksom det fördelaktiga geografiska läget i anknjning till storstadsregionerna. Det geografiska läget gör att Leaderområde Norra Mäljarstranden ligger i ett område där det potentiella kundunderlaget i primärområdet uppgår till ungefär 4,5 miljoner personer. Möjligheterna för gemensam landsbygdsutveckling är mycket goda.

Området har en liknande näringslivsstruktur där behovet av nyetablerade företag på landsbygden är stort liksom behovet av breddning och diversifiering av landsbygdens nuvarande näringsliv. En gemensam nämnare är att tätorterna tenderar att dra till sig arbetskraften och därmed riskerar att utarma landsbygden. En levande landsbygd kräver nytänkande och kreativitet både inom näringslivet och andra delar av samhället, t.ex. inom föreningslivet, skolan, den sociala ekonomin och inom offentlig verksamhet.

Turismen och besöksnäringen växer i hela Leaderområdet, liksom i de större tätorterna. Stora möjligheter finns för aktörer på landsbygden att tillsammans öka attraktionskraften för att locka fler turister och besökare. Ytterligare en gemensam faktor är efterfrågan på närproducerade produkter som ökar i hela Leaderområdet.

Den viktigaste nyckelfaktorn för att utveckla landsbygden i vårt Leaderområde är att skapa goda förhållanden för ökat entreprenörskap och ökad företagsamhet inom alla sektorer. Vi behöver lyfta fram nya arbetssätt, samverka och fånga upp innovativa nyskapande idéer och metoder för att främja en social-, ekonomisk- och ekologisk hållbar utveckling. Tillsammans kan vi skapa en helhetssyn för att se landsbygden som en resurs för entreprenörskap, företagande, upplevelser, rekreation, kvalitativt boende, service och meningsfull sysselsättning. Vår övergripande vision är att:

"Främja entreprenörskap för en ekonomisk-, ekologisk- och socialt hållbar utveckling av landsbygden".

I vår utvecklingsstrategi har vi beslutat att satsa på utvecklingsprojekt som

- Främjar företagande och entreprenörskap
- Främjar besöks- och turistnäring
- Stimulerar produktion och distributionen av lokalproducerade produkter och tjänster.
- Utvecklar Mälarens stränder och skärgård
- Berör ungdomar på landsbygden

¹ Föreningar, kooperativ, byalag, utvecklingsgrupper etc.

² Oftast kommunen.

³ Företag med mindre än 10 anställda.

⁴ Styrelsen i den ideella föreningen Leader Norra Mäljarstranden

1.	INLEDNING.....	1
1.1	Leader.....	1
1.2	Målgrupp.....	1
1.3	Ett strategidokument taget i samverkan.....	2
2.	NULÄGESANALYS.....	3
2.1	Beskrivning av Leaderområdet Norra Mälarstranden	3
2.2	Befolkning	4
2.3	Ungdomar	5
2.4	Attityd till entreprenörskap	6
2.5	Infrastruktur.....	6
2.6	Mikroföretagande	8
2.7	Nyföretagande	9
2.8	Jordbruk- och trädgårdsnäring.....	9
2.9	Skogsbruk.....	12
2.10	Grön Hälsa.....	12
2.11	Hästnäring	13
2.12	Natur- och kulturmiljö.....	14
2.13	Turism/besöksnäring.....	14
2.14	Mälaröar.....	15
2.15	Mälarfiske.....	17
2.16	Jämställdhet.....	17
2.17	Integration	18
2.18	Miljö och hållbar utveckling.....	18
3.	SWOT-ANALYS	20
4.	LAG-GRUPP.....	24
4.1	Föreningen Leader Norra Mälarstranden.....	24
4.2	Trepartnerskap och sammansättning	24
4.3	Stadgar	24
4.4	Arbetsätt för LAG-grupp	24
4.5	Arvode.....	24

5.	LEADEROMRÅDE	25
5.1	Geografiskt område	25
5.2	Kriterier som ligger till grund för valt geografiskt område	26
5.2	Faktorer av betydelse för vald strategisk inriktning	26
6.	STRATEGI.....	27
6.1	Övergripande vision	27
6.2	Övergripande mål	27
6.3	Indikatorer	27
6.4	Verksamhetens inriktning.....	28
7.	GENOMFÖRANDE AV VERKSAMHETEN	31
7.1	Budget.....	31
7.2	Budget verksamhetsinriktning/verksamhetskontor.....	31
7.3	LAG-gruppen	31
7.4	Verksamhetskontoret	31
7.5	Tidsmässiga aspekter	32
7.6	Ekonomiska aspekter.....	32
7.7	Privat medfinansiering	32
7.8	EU-flagga och Leaderlogotyp	33
7.9	Urvalskriterier	33
7.10	Projektuppföljning	33
7.11	Övriga regionala och lokala planer	35

1. INLEDNING

Detta kapitel har för avsikt att genom inledningen ge insikt om arbetsmetoden Leader. Kapitlet beskriver även målgrupp och avgränsningar. Slutligen beskrivs hur denna plan tagits fram i samverkan mellan aktörer från både ideell-, offentlig- och privat sektor.

1.1 Leader

Metoden är ett konstruktivt sätt att arbeta med landsbygdsutveckling genom att mobilisera landsbygdens egen utvecklingspotential. Leader ger ett lokalt partnerskap (aktörer från ideell-, offentlig-, och privat sektor) förtroendet att själva via en LAG-grupp besluta om fördelning av utvecklingsbidrag utifrån en gemensamt framtagna utvecklingsstrategi för det valda Leaderområdet. Detta ger metoden ett starkt underifrånperspektiv då strategin är framtagna i samverkan mellan det lokala partnerskapet. Utvecklingsstrategin skall stödja innovativa arbetsformer för landsbygdsutveckling i syfte att skapa en ekonomisk, ekologisk och social hållbar utveckling i området. Utvecklingsstrategin skall även stödja ett eller fler av de tre huvudmål som är angivet i Landsbygdsprogrammet.

1. Förbättra jord- och skogsbrukets konkurrenskraft.

Åtgärder i detta huvudmål syftar till att stärka konkurrens- och utvecklingskraften hos företagen inom jord- och skogsbruk, rennäring, livsmedelsproduktion och förädling, på grundval av ett hållbart naturresursutnyttjande.

2. Förbättra miljön och landsbygden

Att bevara och utveckla ett attraktivt landskap och en levande landsbygd, samt att stimulera omställningen till en resurseffektiv och hållbar produktion med minskad miljöpåverkan som följd, är några av de åtgärderna i detta huvudmål. En helhetssyn ska utvecklas på landskapet som resurs för rekreation, utveckling, tillväxt och boende, samt som bärare av ett natur- och kulturarv.

3. Förbättra livskvalitet, bredda företagandet och främja utvecklingen av landsbygdekonomin.

Åtgärder inom detta huvudmål förutsätter ett diversifierat näringsliv, ökat fokus på landsbygdens resurser i form av attraktiva miljöer för boende och för rekreation samt ett ökat fokus på lokalt samarbete kring t.ex. service och infrastruktur. Målet är att få en ökad mångfald av landsbygdens näringsliv, i syfte att främja sysselsättningen, högre livskvalitet för dem som bor på landsbygden samt ett hållbart nyttjande av landsbygdens resurser. Leader kan verka inom de flesta av dessa åtgärder.

Vårt Leaderområde Norra Mälarstranden utgörs av Enköpings kommun (exklusive tätort), Håbo kommun, Västerås kommun (exklusive tätort) och Hallstahammars kommun.

1.2 Målgrupp

Nätverk och grupperingar inom ideell-, offentlig-, och privat sektor inom Leaderområdet som har projektidéer som stödjer strategidokumentets valda inriktningar. Det är ofta en fördel om det inom ett projekt finns företrädare för mer än en av samhällets sektorer.

1.3 Ett strategidokument taget i samverkan

I början av år 2007 presenterade Mats Jansson, medlem i LAG-gruppen Leader+ Gotland, Leadermetoden och dess fördelar på ett möte i Enköping. Mötesdeltagarna, kommunala tjänstemän från Enköping och Håbo fann metoden mycket intressant och beslöt att bjuda in lokala aktörer för att diskutera landsbygdsutveckling ur ett Leaderperspektiv. Länsstyrelsen i Uppsala län arrangerade två möten, ett i Enköping och ett i Bålsta. Båda mötena var välbesökta. Ett 40-tal representanter från ideell-, offentlig- och privat sektor diskuterade landsbygdsutveckling och samverkan ur ett Leaderperspektiv. Dock bedömdes området Håbo, Enköping som alltför litet för att själva bilda ett Leaderområde. Kontakt togs med angränsande kommuner med likartad karaktäristika för att undersöka intresse för eventuell samverkan. Den 23 februari träffades representanter för Enköpings, Hallstahammars, Västerås, Eskilstuna och Surahammars kommuner på Thottska villan i Strömsholm. Närvarande var även representant från Länsstyrelsen Västmanland samt aktör från privat sektor. Västerås- och Hallstahammars kommuner ställde sig positiva till att undersöka möjligheterna till Ledaersamverkan med Enköping och Håbo.

En serie stormöten för att skapa delaktighet och underifrånperspektiv inleddas i början av mars. Det första stormötet ägde rum i Enköping den 1 mars. Syftet var att göra en första gemensam analys och diskutera möjligheterna för att skapa en vision för ett gemensamt Leaderområde. Mötet samlade 44 personer från ideell-, offentlig- och privat sektor⁵. En mängd förslag kom från deltagarna. Resultatet av analysen presenteras under kapitlet 2. NULÄGESANALYS samt i kapitel 3. SWOT-ANALYS.

Det andra stormötet ägde rum i Enköping den 12 april. 21 representanter från ideell-, offentlig-, och privat sektor från samtliga fyra kommuner samlades för att fortsätta diskussionen om landsbygdsutveckling. En SWOT-analys gjordes för Leaderområdet, Entreprenörskap/Företagsutveckling, Turism/Besöksnäring samt för Boende/Service. Resultatet av analysen finns presenterad under kapitlet 2. NULÄGESANALYS samt i kapitel 3. SWOT-ANALYS.

Det tredje stormötet ägde rum på Vallbyinstitutet i Västerås den 11 juni. 30 aktörer representerande hela trepartnerskapet samlades för att diskutera hur landsbygdsutveckling och entreprenörskap skulle kunna stärkas, strategier för turism och besöksnäring, strategi för logistik och service för landsbygdens utveckling och visionsarbete. En mängd olika förslag framkom. Resultatet av diskussionen presenteras under kapitlet 2. NULÄGESANALYS samt i kapitel 3. SWOT-ANALYS. Intresset för bildande av Leaderområdet Norra Mälarstranden har växt kontinuerligt under processens gång. Stormötena har initierat många små diskussionsgrupper runt om i kommunerna där olika grupperingar diskuterat Leader och landsbygdsutveckling bland föreningar, kooperativ, offentlig och privat sektor.

Efter det tredje stormötet på Vallbyinstitutet bestämdes att en skrivargrupp bestående av en representant från samtliga fyra kommuner representerande ideell-, offentlig- samt privat sektor skulle ges uppdraget att sammanfatta mötenas synpunkter i en nulägesbeskrivning, Skrivargruppen skulle även sammanställa en lämplig utvecklingsstrategi med ett starkt underifrånperspektiv för Leaderområdet. Gruppen skulle även föreslå bildandet av en LAG-grupp samt ta ansvar för att en formell ansökan upprättades för att få bilda Leaderområdet.

Förslaget till strategidokument har diskuterats både via en referensgrupp och politiskt i varje kommun. Även olika grupperingar från ideell-, offentlig- och privat sektor har diskuterat programförslagets innehåll. Underifrånperspektivet har redan från starten varit starkt vilket är en förutsättning för att framgångsrikt driva ett Leaderprojekt. Vi ser fram emot spännande år av landsbygdsutveckling med hjälp av Leader 2007-2013.

⁵ Förteckning på deltagare finns i bilaga 1.

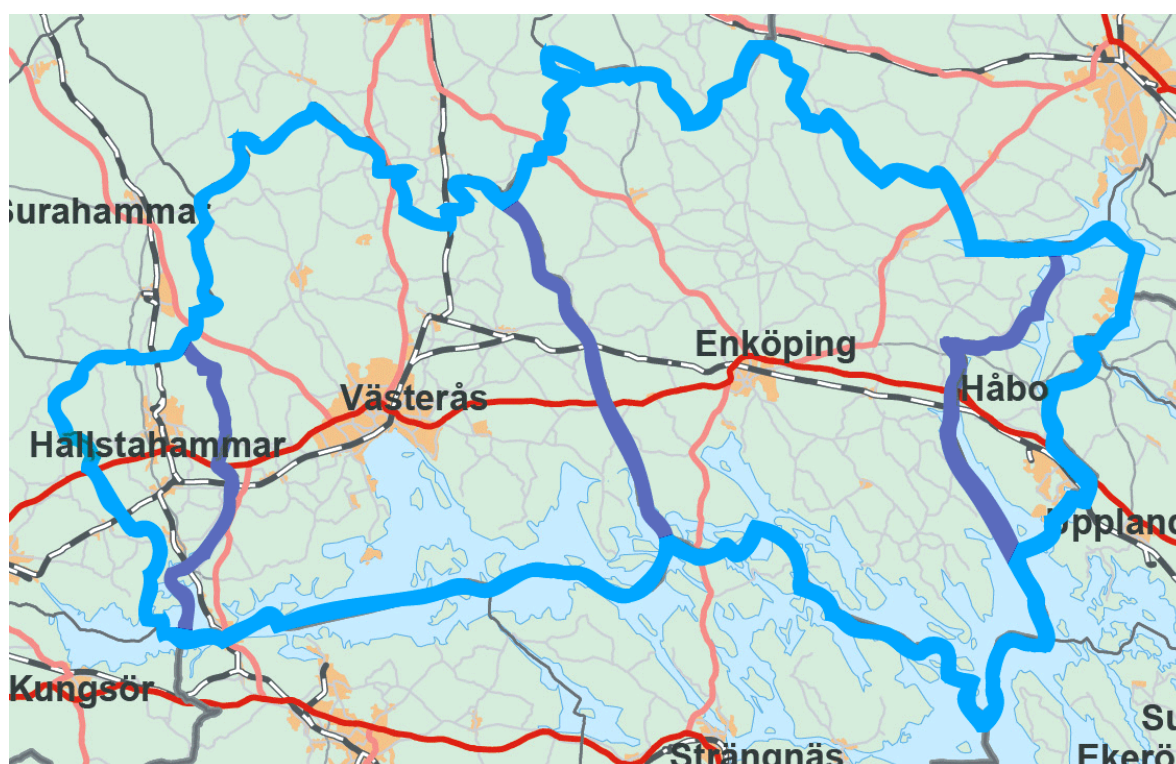
2. NULÄGESANALYS

Kapitlet presenterar basfakta över Leaderområdet Norra Mälärstranden och en nulägesanalys av områdets förutsättningar, baserat på information som framkommit på de möten som genomförts.

2.1 Beskrivning av Leaderområdet Norra Mälärstranden

- Ett samarbete över länsgränser

Den geografiska avgränsningen för Leader Norra Mälärstranden är Enköpings-, Håbo-, Västerås- och Hallstahammars kommun. Den geografiska avgränsningen spänner över delar av både Västmanlands- och Uppsala län⁶. Områdets totala landareal är 2459 kvkm⁷ och befolkades per 2006-12-31 av totalt 204 637 invånare. Av dessa bor cirka 77 000 invånare på landsbygden och resterande i tätort. Vi definierar enligt "Guiden för att bilda Leaderområde" tätort med områden som har färre än 20 000 invånare.

Karta över Leaderområde Norra Mälärstranden

Leader Norra Mälärstranden har många gemensamma nämnare. Geografiskt ligger våra fyra kommuner alla längs Mälarens norra strand. I söder mot Mälaren präglas landskapet av slättbygd med goda jordbruksmarker. Insprängt finns höjder/åsar och backar med skog, ofta lövskogsdominerade. De tre västligaste kommunernas norra delar möter Bergslagen med mer skogsdominerad terräng genombrutet av åar och vattendrag intressanta för fiske och turism. Området har en stor gemensam nämnare i behovet av ett ökat entreprenörskap, utveckling av befintliga småföretag och en ökning av småföretagaretableringar på landsbygden. Mälaren och dess skärgård samt turism och besöksbäringen har stor utvecklingspotential liksom segmentet närproducerade produkter. Stora förutsättningar finns att tillsammans skapa en levande landsbygd i Leaderområde Norra Mälärstranden.

⁶ Exakt vilka församlingar som ingår i projektet finns beskrivet under rubriken 5. LEADEROMRÅDE.

Geografiska avgränsningar för Västerås och Enköpings landsbygd redovisas i separat bilaga.

⁷ Kommunfakta 2007

2.2 Befolkning

Leaderområde Norra Mäljarstranden befolkas av närmaste 77 000 invånare fördelade på de fyra kommunerna Västerås, Enköping, Håbo och Hallstahammar. Befolkningsutvecklingen på landsbygden är positiv i Västerås, Enköping och Håbo medan Hallstahammar har ett vikande befolkningsunderlag. Hallstahammars befolkning har minskat med 4,98 procent under en 10-årsperiod. Den vikande befolkningsutvecklingen är oroande då den reducerar den kommunala skattebasen vilket riskerar urholka konkurrenskraften och den offentliga servicen på orten.

Befolkningsförändring 1996-2006

År	Västerås ⁸	Enköping ⁹	Håbo	Hallstahammar
1996	23 297	17212	16 874	15 830
2006	25 438	18167	18 637	15 042
Förändring i procent	+9,2	+ 5,5	+10,4	-4,98

Källa: Kommunfakta 2007, egen bearbetning

Åldersfördelningen totalt för de fyra kommunerna följer generellt rikets snitt, vilket innebär att barn och ungdomar upp till 19 år utgör 25 procent av befolkningen. (Håbo har en högre andel barn och ungdomar, 29,8 procent). 60 procent av befolkningen finns i åldrarna 20-64 år och resterande 15 procent är personer från 65 år (Håbo har en lägre andel personer över 65 år, 10,6 procent). Detta innebär att drygt 44 000 personer befinner sig i produktiv ålder.

Många arbetstillfällen finns i de större tätorterna. Många pendlar in till större tätorter för sysselsättning. I de östra delarna av Leaderområdet pendlar över 7 000 personer dagligen till Stockholm. I de västra delarna av området pendlar drygt 1 000 personer dagligen, framförallt till Västerås tätort. Flertalet pendlare använder egen bil, vilket påverkar miljön negativt.

Företag och organisationer på de större tätorterna efterfrågar ofta personal med eftergymnasial utbildning. I jämförelse med Västerås är utbildningsnivån på eftergymnasial nivå lägre i kommunerna Enköping, Håbo och Hallstahammar. I riket uppgår andelen befolkning med eftergymnasial utbildning till 31 procent, Håbo och Hallstahammar ligger under riksgenomsnittet. Hallstahammar har lägst andel män och kvinnor med eftergymnasial utbildning. Kvinnor har generellt högre andel högskoleutbildning än männen. Det gäller i de samtliga fyra kommunerna.

Utbildningsnivå befolkning 2006, procentuell fördelning

Utbildningsnivå	Västerås		Enköping		Håbo		Hallstahammar	
	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv
Förgymnasial utbildning	15	14	20	14	21	16	20	17
Gymnasial	48	44	55	55	54	55	61	56
Eftergymnasial utbildning	36	41	24	31	25	28	18	26
Uppgift saknas	1	1	1	1	1	1	1	1

Källa: SCB, Utbildningsnivå befolkning 2006, procentuell fördelning, 25-64 år, egen bearbetning

⁸ Endast landsbygden

⁹ Endast landsbygden

De större tätorternas företag och organisationer attraherar personer med hög utbildningsnivå och kompetens. Många av dessa personer väljer att flytta från landsbygden för att bosätta sig i tätorterna. Detta riskerar att urholka landsbygden på kompetent välutbildad personal och intressanta arbetstillfällen. Den öppna ungdomsarbetslösheten är relativt stor i hela området förutom i Håbo där ungdomsarbetslösheten ligger under riksgenomsnittet. Ungdomar har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden vilket innebär risk för flytt till större tätorter eller utslagning.

Öppet arbetslösa, fördelat på kommun

Augusti 2007	Män 16-64 år		Kvinnor 16-64 år		Ungdomar 18-24 år	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Västerås	1896	4,5	1633	3,8	1002	9,0
Enköping	332	2,8	352	2,9	171	5,8
Håbo	112	1,8	132	2,1	55	4,2
Hallstahammar	128	2,9	117	2,5	80	7,3
Riket	86083	3,0	82468	2,8	38919	5,2

Källa:AMS, egen bearbetning

2.3 Ungdomar

Unga människor flyttar i större utsträckning än vuxna. Historiskt har unga kvinnor haft en större benägenhet att flytta från landsbygd till större tätorter, ofta i samband med studier. Men under de senare åren har även unga män valt att flytta i allt större utsträckning¹⁰. Många ungdomar flyttar i samband med högre studier och nya arbetstillfällen. Att ungdomarna flyttar temporärt för att studera och skaffa arbetslivserfarenhet är inte problematiskt i sig. Erfarenheten gynnar både den individuella utvecklingen och samhällets utveckling. Problemet uppstår när ungdomarna väljer att permanent flytta från mindre tätorter och landsbygd. Avfolkningen medför att landsbygden får allt svårare att erbjuda t.ex. butiker offentlig service, skola och omsorg.

För att behålla en stark och levande landsbygd är det viktigt att ungdomar ser möjligheter att leva, bo och utvecklas på landsbygden. Många ungdomar upplever att attraktionskraften i den egna orten, framförallt gällande fritidsaktiviteter och arbetstillfällen är otillräcklig. Ofta är dessutom kollektivtrafiken mindre frekvent på landsbygden vilket innebär risk för att ungdomar upplever isolering och utanförskap i den egna orten.

En stor utmaning i framtiden blir att erbjuda ungdomar attraktiva omgivningar med arbete, utbildning och sociala miljöer som gör att ungdomar väljer att bli kvar eller återvända till landsbygden efter studier och initial arbetslivserfarenhet. Miljöer behöver skapas av ungdomar för ungdomar där de kan utveckla entreprenörskapet och egna innovativa idéer. Ett ökat entreprenörskap bland ungdomar leder förhoppningsvis till en ökad framtida sysselsättning i den egna hemorten. I vårt Leaderområde pågår många intressanta EU-projekt för ungdomar. I Enköping och Håbo drivs projektet E-ship som syftar till att redan i skolan ta fram och testa modeller som främjar positiva attityder till entreprenörskap för ungdomar. Projektet driver aktiviteterna:

- Starta eget
- Fadderföretag
- Företagsbussen
- NTA
- Yrkesarbetaren
- Experimentlådan
- Framtidsspaning
- Handelsplats
- Uppfinnar Olle
- Arbetslivshörnan

¹⁰ Landsbygdsprogrammet för Sverige, 2007-2013

2.4 Attityd till entreprenörskap

Entreprenöriella individer och entreprenörskap är viktigt i ett näringspolitiskt perspektiv. Men det är lika viktigt med nyskapande, kreativitet och innovation i andra delar av samhället, som t.ex. föreningslivet, skolan, den sociala ekonomi och inom offentlig verksamhet. Vårt Leaderområdet är beroende av entreprenöriella individer som skapar ökad sysselsättning i området. Vi behöver uppmuntra individer och grupperingar med kreativt tänkande och nya lösningar på gamla problem. Tyvärr har många åsikter om vad andra borde göra men använder sig själva sällan av konstruktivt handlande. Genom våra möten kan vi konstatera att både Jantelag och en viss bruksmentalitet fortfarande råder som förhindrar utvecklingen av entreprenörskap i området.

Bruksmentaliteten var och är ett problem i många brukssamhällen. Befolkningen var i stora delar van vid att de stora industriföretagen ordnade det mesta för sina arbetare, allt från sysselsättning, bostäder, sjukvård och fritidsaktiviteter. Entreprenörskap i form av t.ex. eget företagande har varit och är en främmande tanke för många.

En positiv och öppen attityd till entreprenörer och företagsamhet är en förutsättning för ett ökat entreprenörskap och företagande. Att driva företag borde vara ett lika självklart val som att vara en engagerad och initiativrik anställd. Även attityden hos den offentliga sektorn gentemot entreprenörer och företagare behöver förbättras ytterligare. En större förståelse för företagarens livsvillkor vore välkommen. Idag försenas många processer som har stor betydelse för företagarens framtid och lönsamhet på grund av en rigorös byråkrati och ofta oförstående offentliga tjänstemän.

Som en del i att påverka attityderna i entreprenörskap har det t.ex. i Enköping startats en ekonomisk föreningen ENWIS, (ENköpings företag och Westerlundiska I Samverkan ekonomisk förening) Genom ökad samverkan mellan skola och näringsliv skall projektet leda till nya modeller och metoder för lärande inom såväl skolan som näringslivet. Främst skall entreprenörsandan utvecklas hos lärare och elever men arbetet ska också leda till nytänkande inom företagen. För grundskolorna skall relationsskapande aktiviteter genomföras för att värva företagskontakter/mentorer till skolans arbetslag. Studiebesök skall genomföras och företagare skall komma till skolorna. Målgruppen är skolledare, lärare, studie- och yrkesvägledare, elever inom grund- och gymnasieskolan, företagare och anställda inom näringslivet.

2.5 Infrastruktur

Det geografiska området knyts ihop av E-18 som löper i öst-västlig riktning genom samtliga kommuner. Vägen är starkt trafikerad, 19 810 fordon/dygn passerar sträckan Västerås-Stockholm och 20 470 fordon/dygn passerar sträckan Stockholm-Västerås/dygn¹¹. Vägavsnittet består till stora delar av motortrafikled och motorväg. För närvarande byggs E18 ut till motorväg mellan Västjädra-Västerås och vid Sagån byggs sträckan Västerås-Enköping förbi Hummelsta ut till motorväg.

Standarden på det mindre vägnätet på landsbygden är av starkt varierande kvalitet. Många vägar på landsbygden har ett starkt eftersatt underhåll. Detta innebär ökade kostnader i form av längre restider och höga kostnader för fordonsslitage. Den dåliga standarden på landsbygdens vägnät kan även innebära en risk att både privata individer och företag undviker att etablera bostäder och företag på landsbygden.

¹¹ Vägverket konsult

Inom Leaderområdet finns tillgång till fyra internationella flygplatser Arlanda, Bromma, Västerås och Skavsta inom två timmars färd med buss, tåg eller bil. Denna förutsättning ger hela området en oerhört stark konkurrenskraft när det gäller att locka till exempel internationella turister till Leaderområdets attraktioner.

Tågförbindelserna i området är relativt goda. Sträckan Västerås-Stockholm tar ungefär en timme vilket innebär att det går snabbt att transportera sig mellan orterna i Leaderområdet. Denna förutsättning ger hela området en stark konkurrenskraft när det gäller att locka till exempel turister till områdets sevärdheter. Ett problem är att höghastighetståg gör allt färre stopp. Detta innebär att vissa orter kommer att få färre av och påstigningar, t.ex. Kolbäck. Tågen har även kritiserats de senaste åren för att drabbas av frekventa tidsförseningar.

Banverket har inlett ett arbete med en stråkstudie för "Örsundalänken", dvs. en ny järnväg mellan Enköping och Uppsala. Utredningens upplägg är en kvalitativ jämförande studie där utvecklingen i stråket Västerås-Uppsala diskuteras i ett regionförstoringsperspektiv. Tågtrafikens roll som regionförstorare är mycket betydelsefull inte minst genom att tåg kan hålla betydligt högre hastigheter än både bil och buss. Tidsperspektiv för stråkstudien Västerås-Uppsala är ett tidigaste öppningsår kring år 2020.

Håbo kommun har som tillägg till den regionala tågtrafiken även pendeltågstrafik, vilket innebär att det tar ungefär 40 minuter till Stockholms central med ett flertal stopp längst vägen.

Busstrafiken är väl utbyggd och trafikerar de flesta tätorter. Ett problem är att kvällstid och natt kör inte bussarna lika frekvent. Detta innebär t.ex. att landsbygdens ungdomar har svårt att transportera sig hem efter kvälls- och nattaktiviteter i tätorterna. Det finns risk att landsbygdens ungdomar flyttar in till större tätorterna för att kunna delta i deras aktivitetsutbud.

Inom området provas en mängd olika samordningsfunktioner gällande kollektivtrafik. T.ex. erbjuder vissa skolskjutsar transport även för privatpersoner. Tjänster av detta slag behöver bibehållas och helst utökas för att vi ska hålla landsbygden levande även i framtiden.

Sträckan Uppsala-Enköping-Västerås är en av Sveriges mest kollektivtrafikerade sträckor. Lokaltrafiken i Uppland är en viktig förbindelseaktör för Enköping och Håbo. Genom Upplands lokaltrafiks försorg finns möjligheten att åka kollektivt till Uppsala, Västerås, Sala, Arlanda och Kista och en rad mindre orter.

En bra infrastruktur med avseende på IT är en förutsättning för en god utveckling av näringsliv och samhälle på landsbygden. De flesta aktörer på landsbygden med fast telefoniförbindelse kan få tillgång till Internet och bredband via ADSL-teknik. Men många saknar fortfarande fasta uppkopplingar och är beroende av modem som riskerar att slås ut vid t.ex. åsknedslag. Luftledning för telefoni är ytterligare en svaghet som riskerar att göra landsbygdens aktörer mer sårbara. Yttre påverkansfaktorer som t.ex. stormar gör att företagare på landsbygden riskerar att stå utan kommunikation med omvärlden under en viss tid, vilket kan få negativa konsekvenser för den egna verksamheten.

2.6 Mikroföretagande

Strukturen på näringslivet är starkt varierande i Leaderområdet. I tätorterna finns många större företag etablerade medan landsbygden domineras av solo- och mikroföretagare. Många av dessa småföretag drivs av äldre män som närmar sig pensionsåldern. I västra delarna av Leaderområdet präglas näringslivet fortfarande av strukturomvandlingar från brukssamhällets storhetstid. Exempelvis är andelen företagare per kommuninvånare i Hallstahammar endast 4,6 procent, vilket kan jämföras med områdets östligaste kommun Håbo där andelen företagare/kommuninvånare ligger på 8,6 procent¹².

De areella näringarna och därtill knuten verksamhet är mycket viktig för en levande landsbygd. Omfattande strukturomvandlingar inom jord- och skogsbruk har inneburit att antalet arbetstillfällen inom näringen minskat markant det senaste decenniet. Detta leder på sikt till dåligt nyttjande av landsbygdens resurser. Många lantbrukare har sidoinkomster till lantbruket i form av anställningar i tätorterna. Lantbruket behöver hitta ytterligare nya alternativ till inkomster av den egna näringen. Undersökningar visar att det finns en växande efterfrågan av det landsbygden producerar, allt från vårt dagliga bröd, lokalproducerat livsmedel, energi, byggnadsmaterial, tjänster för fritidsaktiviteter, utbildning, företagstjänster, service, boende och rekreation mm.

Parallellt med utveckling av de traditionella näringarna på landsbygden behöver befintliga småföretag utan direkt anknytning till de areella näringarna utvecklingsmöjligheter. En levande landsbygd kräver ett brett och diversifierat näringsliv för att kunna erbjuda sina invånare sysselsättning och en väl fungerande service.

Förutsättningarna för att bredda mikroföretagandet på landsbygden är goda. Ofta finns en stark social gemenskap, ett kreativt entreprenörskap, närhet till människor i olika befattningar, nätverk, en god livsmiljö och naturresurser. Många småföretagare på landsbygden arbetar som underleverantörer av varor och tjänster till större företag och organisationer i tätorterna. Närheten gör att landsbygdsföretagen ofta kan erbjuda kostnadseffektiva logistiklösningar och snabb service.

För att förbättra förutsättningarna ytterligare behöver satsningar göras på ökat samarbete. Gärna över branschgränser med ökad samverkan i klusterbildningar och nätverk, gemensam marknadsföring som gynnar ett flertal. Allt i syfte att öka attraktionen och den ekonomiska hållbarheten hos näringar på landsbygden.

Många mikroföretagare upplever den administrativa bördan och byråkratin som mycket betungande. Metoder behöver tas fram för att förenkla småföretagarens vardag, gärna i samverkan mellan offentlig sektor och näringsliv. En förbättrad infrastruktur i form av upprustning av finmaskigt vägnät och ökade möjligheter till snabba uppkopplingar via bredband är önskvärt.

Utvecklingen går fort framåt. Nya krav ställs ständigt på ny teknik, affärs- och produktutveckling. Kompetensutvecklingsinsatser behövs för att ge mikroföretagarna ökade kunskaper och kompetens inom områden som berör produktionsutveckling, tillämpning av ny informationsteknik, hållbart resursutnyttjande och utveckling mot ett lönsammare företagande. De flesta småföretag på landsbygden drivs av män. Ungdomar måste lockas att se företagande som ett intressant alternativ till anställning liksom kvinnor och personer med utländsk bakgrund. Många invandrare har starka drivkrafter och erfarenhet av entreprenörskap med från sina hemländer. Detta borde kunna tas tillvara bättre ur ett landsbygdsutvecklingsperspektiv.

¹² Kommunfakta 2007

2.7 Nyföretagande

Gemensamt för hela Leaderområdet oavsett näringslivsstruktur är att fler företag behöver etableras på landsbygden. Antalet nyetableringar på landsbygden ligger under riksgenomsnittet i hela Leaderområdet. En av anledningarna kan vara att de större tätorternas företag och organisationer drar till sig arbetskraften. För många är det naturligare att söka en anställning än att själva utveckla en affärsidé och driva utvecklingsprocessen.

Män startar företag oftare än kvinnor. År 2005 startades 34 procent av de nya företagen av kvinnor medan männen stod för 66 procent av nyföretagsetableringarna. Kvinnor startar ofta sina företag på halvtid (0,6 procent av heltid) medan män som startar företag oftast gör det på heltid. Andelen personer med invandrarbakgrund som startade nya företag under samma period var 18 procent¹³.

Många företag som är etablerade på landsbygden drivs av män som närmar sig pensionsåldern. Generationsproblematiken är välkänd, många företag saknar naturliga efterträdare vilket innebär risk för nedläggning av företaget den dag ägaren beslutar sig för att gå i pension. Här finns stora möjligheter för nyföretagare att köpa ett befintligt etablerat företag.

Tjänstesektorn växer. Många kvinnor på landsbygden arbetar inom vård, skola och omsorg. Här finns stora möjligheter för privata företagsetableringar i framtiden då kommuner och landsting kommer att få svårt att klara av det stora vård- och servicebehov som uppstår. Här finns möjligheter att underlätta företagsetableringar inom offentlig sektor.

Andelen ungdomar som startar företag är lågt. Miljöer behöver skapas där ungdomar kan utveckla egna innovativa idéer och entreprenörskap, vilket förhoppningsvis leder till egna nyetableringar och ökad sysselsättning i den egna hemorten.

Att starta företag upplevs av många som alltför komplext och riskfyllt. Ofta saknar den nystartade företagaren tillgång till affärskontakter och nätverk, liksom kunskaper i marknadsföring, ekonomi, juridik och myndighetskontakter. Det är därför angeläget att öka omfattningen av och tillgängligheten till den rådgivning som erbjuds både potentiella- och nystartade företagare. Att driva företag borde vara ett lika självklart val som att vara en engagerad och initiativrik anställd.

2.8 Jordbruk- och trädgårdsnäring

Mälardalen har historiskt många stora gårdar. Som en följd av den pågående strukturaliseringen har antalet traditionella jordbruksföretag minskat från 1578 företag år 1981 till 1173 år 2006¹⁴. Det är fram för allt gårdar med djurproduktion som minskat i snabb takt. Allt fler lantbrukare skaffar sig kompletterande sysselsättning.

Jordbruksmarken i vårt område består av sammanhängande öppna lerslätter avbrutna av moränryggar och skogsområden. Bördigheten hör till de bättre i Sverige. Enligt klassificeringen för EU:s arealersättning är nivån II eller III. De goda förutsättningarna för växtodling har gjort att denna produktionsinriktning dominerar stort. Antal företag med olika produktionsinriktningar i de fyra kommunerna framgår av nedanstående tabell. Statistiken är hämtad från LRF Mälardalen (Åsa Wärlinder) och bygger på underlag från SCB, SJ, Skogsstyrelsen och LRF: medlemsregister.

¹³ Nutek, Nyföretagande i korthet 2005

¹⁴ SCB

	Västerås	Enköping	Håbo	Hallstaham
Åkerareal (ha år 2006)	30 164	51 904	3 970	5 434
Betesmark (ha år 2006)	2 909	4 129	308	700
Skogsmark (ha år 2003)	43 713	43 867	5 861	7 266
Jord- och skogsbr.företag (2006)	356	688	45	84
Andel av sysselsättn (% 2004) ¹⁵	11,2	16,2	10,6	11,6
Gårdar med spannmål för avsalu ¹⁶	160	378	16	37
Mjökproduktion	17	42	0	4
Nötköttsproduktion	46	101	2	9
Grisproduktion	28	40	2	0
Hästinriktning ¹⁷	52	84	11	9
Trädgårdsinriktning ¹⁸	4	27	0	5
Turism i olika former ¹⁹	13	35	5	1
Fastighetsuthyrning	82	68	9	14
Entreprenadverksamhet	78	178	9	26
Livsmedelsförädling/-produktion	3	9	1	0
Jakt o fiske	27	20	1	7

Arbetsintensiva grödor som potatis, frukt, bär, rotfrukter och grönsaker på friland har minskat radikalt. Som exempel kan nämnas att i Håbo kommun var potatisarealen för 10 - 15 år sedan så stor att större delen av konsumtionen av potatis inom kommunen kunde täckas av lokal produktion. Idag finns en producent kvar med ca 2 ha. Några årtionden tillbaka var det mycket vanligt med handelsträdgårdar i Mälardalen, ofta i anslutning till de större godsden. Dessa försåg Stockholm och övriga tätorter med en stor del av de grönsaker som konsumerades. Torghandel var vanligt, en företeelse som åter börjar dyka upp i form av Bondens marknad.

Trädgårdsnäringen är fortfarande stark i Hallstahammars kommun där denna näring omsätter (brutto) nästan 33 procent av vad som omsätts i jordbruket i kommunen. I Västerås är motsvarande siffra 2,7 procent och i Enköping 1, 8 procent. I Håbo är trädgårdsnäringen så gott som obefintlig med 0,3 procent av omsättningen i jordbruket i kommunen. Allt fler vittnar om en växande efterfrågan av lokalt producerade livsmedel. Såväl kommuner, restauranger och handel efterlyser fler producenter, fler produkter och större leveranser. ICA har i kontakter med LRF aviserat en större satsning till hösten för att knyta till sig lokala leverantörer²⁰.

Det är tveksamt om dagens etablerade lantbrukare fullt ut kommer att kunna täcka upp denna efterfrågan. Här öppnar sig möjligheter för nya aktörer inom fram för allt trädgårdsodlingen. Invandrare med jordbruksbakgrund kan erbjudas starta upp sådan verksamhet på arrenderad eller köpt jordbruksmark. Flera sådana exempel finns från bl a. Enköpings kommun. Samverkanslösningar mellan småskaliga livsmedelsproducenter, tillsammans med den etablerade handeln, behövs för att hitta resurseffektiva distributionslösningar fram till kunderna.

¹⁵ Jord- och skogsbrukets direkta, indirekta och inducerade sysselsättningseffekter.

¹⁶ Medlemmarnas egna svar om verksamheter på gården. Flera alternativ kan ha angivits.

¹⁷ Stallplatsuthyrning, uppfödning, ridverksamhet, trav. Ej hästar för egen hobby.

¹⁸ Frukt och bär, grönsaker friland och växthus, prydnadsväxter.

¹⁹ Boende, aktiviteter, mat och dryck, gårdsbutiker.

²⁰ Personligt samtal med Folke Brinkman, företagsutvecklare inom LRF Mälardalen

Nära kopplat till lokal livsmedelsproduktion är småskalig förädling av livsmedel. Denna verksamhet är även nära kopplad till landsbygdsturismen. I vårt område finns idag bara ett fåtal företag som sysslar med detta. De som är etablerade vittnar emellertid om stor efterfrågan på sina produkter. Potentialen för småskalig livsmedelsförädling måste bedömas som mycket stor. Även här öppnar sig nya möjligheter för nya landsbygdsföretagare t ex invandrare.

Bioenergisektorn skapar också nya möjligheter för lantbrukarna. Dels vad gäller odling av grödor för detta ändamål, såsom salix, hampa, spannmål och oljeväxter för eldnings eller drivmedel till fordon. Den största utmaningen för lantbrukarna torde dock ligga i att vidareförädla bioenergin och sälja färdig värme, el eller drivmedel. Lyckade exempel på sådana satsningar finns såväl från vårt område som från andra delar av Sverige.

För djurproducenter liksom för tätortsnära lantbrukare öppnar sig möjligheter att producera biogas vilken kan användas för uppvärmning, elektricitet eller fordonsbränsle. Såväl anläggningen i Västerås (projektet Växtkraft) liksom erfarenheter från Danmark och Tyskland talar för att detta kan bli ett mycket intressant komplement för många lantbrukare.

Besöksnäringen i olika former erbjuder en betydande potential för företagsutveckling på landsbygden. Enligt rapporten "Besöksmål i Sverige" (turistdelegationen okt 2005) växer landsbygdsturismen snabbare än andra besöksmål. Det är efterfrågan på Aktiviteter och Natur som växer medan museer, parker (nöjes- och djurparker) uppvisar en tillbakagång. Turismen inom den gröna sektorn (agroturism) omsatte 2004 1 miljard kr av turismens totala omsättning på 172 miljarder kronor 2004 enligt Turistdelegationens beräkningar²¹.

I vårt område är turismen, eller bättre besöksnäringen, med konferenshotell, golfbanor etc väl etablerad. Dock inte bland lantbruksföretagarna (se tabell ovan). De resurser lantbruksföretagarna förfogar över; natur- och kulturhistoriskt intressanta miljöer, lokal mat, jakt och fiske, djur, rid- och vandringsleder samt möjligheter till andra aktiviteter kan med fördel utnyttjas i turistiska sammanhang. En framgångsrik turistverksamhet kräver samverkan. Detta visar bl a erfarenheterna från projektet Norra Mälarstranden som drevs 2005 – 2006 av företag inom besöksnäringen från Enköpings och Håbo kommuner. Lantbruksföretagare har ofta stor erfarenhet av samverkan och kombinationsverksamhet vilket utgör en bra grund för ökat engagemang i turistnäringen.

Entreprenadverksamheten är förhållandevis stor bland lantbrukarna i vårt område och har stor potential att kunna utvecklas vidare (se tabell ovan). Särskilt i ett område som vårt med små avstånd mellan gårdar och tätorter kan lantbrukets maskiner och arbetskraft komma till stor nytta för såväl privata och samhälliga behov. Det kan gälla snöröjning, markarbeten, byggnation, parkskötsel, avfallshantering m.m.

I takt med att antalet gårdar och sysselsättningen i traditionellt jordbruk minskar frigörs såväl bostadshus och ekonomibyggnader. Fastighetsförvaltning med uthyrning av bostäder och lagerlokaler erbjuder en ny möjlighet för många lantbrukare inte minst i vårt område. Korttidsuthyrning till turister är en annan möjlighet.

Sist men inte minst finns både behov och möjligheter att utveckla det traditionella jordbruket, ibland benämnt produktionsjordbruket. Samverkan för effektivare resursutnyttjande, mindre miljöpåverkan och marknadsanpassning sker i dag men kan utvecklas vidare.

²¹ Rapporten Landsbygd i utveckling LRF 2005-11-07

2.9 Skogsbruk

Skogen i våra fyra kommuner ägs till stora delar av privata ägare. Andra betydande ägare är staten genom Sveaskog och Statens Fastighetsverk, samt Svenska kyrkan. Barrskogar dominerar men längs Mälaren är lövinblandningen hög.

För enskilda lantbrukare inom vårt område är skogsbruket av stor betydelse såväl ekonomiskt som sysselsättningsmässigt. För det stora flertalet lantbrukare är dock skogsbruket av underordnad betydelse i jämförelse med jordbruket. Från LRF medlemsmaterial framgår att ett 40 tal företag inom vårt område sysslar med vidareförädling av virke med sågverk och snickeriverksamhet. Den växande bioenergimarknaden talar för intensivare skogsvård och därmed ökad sysselsättning och ekonomisk utkomst från skogen.

Våra skogar har allmänt ett rekreativvärde och särskilt i närheten av tätorterna och närmare Stockholm. Enskilda skogsägare och turistföretagare kan utnyttja detta kommersiellt. Särskilt upplåtelse av jakträtt kan inbringa god ersättning. Tillgången till jaktbart vilt är relativt god såväl vad gäller artrikedom och numerär.

2.10 Grön Hälsa

Högt tempo i arbetslivet, informationsteknologin och förändrade familjesituationer skapar hos allt fler negativ stress och psykisk överbelastning, framför allt hos unga kvinnor. ("Hälsa på lika villkor", Statens folkhälsoinstitut 2007). Tillfällena för återhämtning blir färre och kortare i mångas livspussel. Med inspiration från forskning och erfarenheter från USA, England, Holland, Italien och Norge samt inte minst Inst för landskapsplanering, Alnarp, SLU, arbetar LRF för att utveckla grön omsorg, grön rehabilitering och naturlig laddning.

Alla tre koncepten, som bygger på att natur och djur kan positivt stimulera människor med psykiska eller fysiska funktionshinder. Följande text finns i huvudsak att läsa på LRF:s hemsida.

Grön omsorg kan definieras som meningsfull sysselsättning på gården för människor vilka omfattas av kommunernas vård- och omsorgsansvar. Det kan vara barn och ungdomar som visat tecken till ogynnsam utveckling, äldre människor med psykiska eller fysiska funktionshinder samt missbrukare. Konceptet kommer från Norge där det idag finns 550 gårdar som erbjuder dagverksamhet för människor med funktionshinder men också barnverksamhet. Västerås stad samarbetar med en ridskola som erbjuder verksamhet för utsatta ungdomar. Erfarenheterna är hittills mycket positiva.

Grön rehabilitering bygger på forskning inom ämnet miljöpsykologi. Resultat bla från Alnarp visar att rekreation i parker, trädgårdar och naturområden påverkar hälsan positivt. Detta har uppmärksammats och lyfts in i de nationella målen för folkhälsoarbetet. Här öppnar sig möjligheter för intresserade företagare på landsbygden att i samarbete med kommuner, landsting och andra vårdgivare starta upp ny verksamhet. Rapporten "Grön Rehabilitering", Abramson, Tenngart, 2003, finns att hämta på LRF:s hemsida. Denna rapport beskriver utförligt behov, förutsättningar och möjligheter för en grön rehabiliteringsmodell.

Naturlig laddning är ett kvalitetsmärke för hälsofrämjande arrangemang i naturen. Deltagarna får vara med om aktiviteter som förmedlar kunskap om sambandet mellan natur och välbefinnande i syfte att ge dem nya perspektiv på tillvaron och förnyad energi. Den som vill arbeta med konceptet måste genomgå en kurs och bli certifierad. Idag finns 22 godkända arrangörer främst i södra Sverige. Konceptet kan säkerligen vara ett utmärkt arrangemang att samarbeta om tillsammans med konferenshotell, SPA-anläggningar och föreningar.

2.11 Hästnäring

Intresset för hästsport har vuxit explosionsartat de sista tio åren. De sista 30 åren har antalet hästar i vårt land ökat från cirka 70 000 till nästan 300 000. Sverige är EU:s näst hästtätaste land per invånare räknad. En anledning till det ökade hästintresset är lantbrukets omstruktureringar som de senaste åren gjort att tillgången på gårdar och marker som lämpar sig för hästverksamhet blivit tillgängligare. Många lantbrukare har alternativa inkomster via hästverksamheter av olika slag. Den kraftiga ökningen av antalet hästar har skapat en mängd nya arbetstillfällen och branschen växer stadigt. Enligt undersökningar gjorda av SLU skapar hästnäringen en årlig omsättning på cirka 20 miljarder kronor och ger ungefär 10 000 personer heltidssysselsättning. Spridningseffekter ger ytterligare 18 000 personer arbetstillfällen då en stor del av hästnäringen skapar andra typer av arbetstillfällen i samhället²².

I Leaderområdet finns en mängd olika hästrelaterade verksamheter. Ridning är den näst populäraste fritidsaktiviteten i Sverige. Ridskolorna i området bedriver en mycket värdefull ungdomsverksamhet där de förutom ridkunskap även utvecklar ungdomar i hänsynstagande, gemenskap, kommunikation och ledarskap. Många ungdomar ser ridskolan som sin naturliga samlingsplats på fritiden. Inom Leaderområdet finns många aktiva hästföreningar och förbund, Svenska ridsportsförbundet med 200 000 medlemmar har sitt säte i Strömsholm liksom Svenska Islandshästföreningen. I området finns även Svenska hästavelsförbundet, Västmanlands Ridsportsförbund, Mälardalens Varmblodsklubb m fl.

Strömsholmsområdet har sedan 1500-talet spelat en betydelsefull roll för utvecklande av hästrelaterade verksamheter, både ur ett nationellt och internationellt perspektiv. Kärnverksamheter är riksanläggningen Ridskolan Strömsholm och Hästsjukhuset Strömsholm. I närområdet har det dessutom vuxit upp ett mycket stort antal hästrelaterade verksamheter. Genom utvecklingsprogrammet Program Strömsholm har stora investeringar gjorts framförallt i infrastruktur och byggnation de senaste tio åren. Idag är Strömsholms ett av Sveriges starkaste varumärken när det gäller hästrelaterad verksamhet. Området erbjuder en modern och ändamålsenlig hästsportsanläggning i världsklass.

Många familjer väljer att flytta från större tätorter för att bosätta sig på landsbygden och där utveckla sin kommersiella hästverksamhet, vilket gynnar landsbygdsutvecklingen i området. Framtidstron i branschen är stor och stor utvecklingspotential förespås för en mängd hästrelaterade verksamheter. Bland annat växer behovet av hästterapi i rehabiliterande syfte.

I dag finns liten koordinering inom näringen. Det innebär att regionen riskerar att tappa både potentiell tillväxt och sysselsättning i en bransch som för övrigt växer. Potential finns för både samverkan och ett branschöverskridande arbetssätt, t.ex. olika typer av kunskapsupplevelsepaket som inkluderar kost och logi med olika typer av hästverksamheter.

Många ryttare har problem att rida mellan olika anläggningar. Ofta är det ordinarie vägnätet den enda tillgängliga ridvägen. Detta leder ofta till stressade och farliga situationer då hästen är ett flyktdjur som lätt blir skrämmd av fordon. En strategisk utbyggnad av ridleder runt om i vårt Leaderområde är en intressant framtidsidé.

²² Hästföretagaren, ISBN 47-07492-2

2.12 Natur- och kulturmiljö

Leader Norra Mälärstranden präglas i söder mot Mälaren av ett landskap av slättbygd med goda jordbruksmarker. Insprängt finns höjder/åsar och backar med skog, ofta lövskogsdominerade. De tre västligaste kommunernas norra delar möter Bergslagen med mer skogsdominerad terräng genombrutet av åar och vattendrag intressanta för fiske och turism. Framförallt längs Mälaren men även norr ut finns gott om naturliga betesmarker. Sammantaget erbjuder området en rik flora och fauna. Fågelskyddsområden finns på flera ställen liksom naturreservat och Natura 2000 områden.

På Landsbygden finns många intressanta kulturmiljöer värda att bevara för kommande generationer. Mälarslätten präglas av gamla slott, medeltida kyrkor, säterier och herrgårdar som kulturhistoriskt har mycket att erbjuda. I de västra delarna av området finns intressanta industrihistoriska byggnader liksom kulturhistoriskt intressanta gårdar. Inom området finns även hållristningar från stenåldern och otaliga fornminnen efter vikingarna.

Strukturuomvandlingar inom jordbruket de senaste 50 åren har inneburit att landsbygdens landskap och bebyggelse kontinuerligt har förändras. Omvandlingarna kan utgöra en fara då landsbygden riskerar att förlora en del av sin historia om fastigheter förfaller och marker växer igen. Ett stort hot mot rika natur- och kulturmiljöer är bristen på betesdjur som håller landskapet öppet liksom avsaknaden av personer med rätt kompetens inom natur- och byggnadsvård. Det är av största värde att hitta metoder för ett hållbart brukande av landskapets natur- och kulturmiljöer utifrån ett landskapsperspektiv.

2.13 Turism/besöksnäring

Med turism avser vi FN:s definition som säger att: *Turism omfattar människors aktiviteter när de reser till och vistas på platser utanför sin vanliga omgivning för kortare tid än ett år för fritid, affärer eller andra syften.*

När vi talar om besökare skall följande tre krav ställas för att en resenär skall räknas som besökare:

- Resan skall gå till en plats utanför resenärens vanliga omgivning. Exkluderar vanliga pendlingsresor, dvs. till och från hemmet för arbete eller studier.
- Den sammanhängande vistelsetiden på platsen för besöket ska vara högst 1 år, längre tid är bosättning.
- Huvudsyftet med resan ska vara annat än att utöva lönearbete som betalas av någon på platsen. Exkluderar arbetsmigration.

Turism- och besöksnäringen är en sektor i stark tillväxt. Under 2005 ökade näringen sin omsättning i Sverige med nästan 10 procent och omsatte närmare 191 miljarder kronor. Svenska fritidsresenärer stod för 46 procent av omsättningen. Svenska affärsresenärer för 21 procent och resenärer från utlandet för resterande del. Detta innebär att 2005 uppgick utländska turisternas konsumtion i Sverige till 62 miljarder kronor, vilket är högre än det totala exportvärdet av svenska personbilar. Antalet sysselsatta inom turismnäringen ökar stadigt. 2005 sysselsatte turismen 138 166 helårsarbetare vilket är mer än inom till exempel jordbruk, skogsbruk och fiske.²³ Turismen har och kommer att ha en stor betydelse för landsbygdens utveckling.

²³ NUTEK 2007, Fakta om svensk turism och turismnäring.

Antalet övernattningar på kommersiella anläggningar i Sverige ökar stadig. Under 2006 gjordes 47,7 miljoner övernattningar i landet. Det innebär en ökning med 2,8 miljoner gästnätter (6,2 procent) jämfört med 2005, samtliga hotell, stugbyar och vandrarhem är medräknade. I Västmanland är utvecklingen av antalet övernattningar svagare än riket i övrig. Under 2006 var antalet övernattningar 401 000 vilket är en svag uppgång på drygt två procent mot året innan. Uppsala län har en mycket positiv ökning av antalet övernattningar 2005 var antalet övernattningar 527 000 och 2006 var antalet övernattningar uppe i 686 000, vilket innebär en ökning på 30 procent²⁴. Den största ökningen har dock skett i tätorter.

Besöksnäringen i Stockholm växer, liksom konferensverksamheten. Detta gynnar Leaderområdet då den relativa närheten till Stockholm gör att även alternativa övernattningsmöjligheter utanför huvudstaden är av stort intresse, speciellt som kollektivtrafiken från och till Stockholm är väl utbyggd och frekvent. Stockholm hade 2006, 8,9 miljoner kommersiella övernattningar.

I Leaderområdet har en mängd turist- och upplevelserelaterade företag växt upp. Många av dessa har stor potential att erbjuda turister upplevelser och sevärdheter i bygden. Dock saknas det en samordning av verksamheternas erbjudanden och pakettlösningar så att helhetslösningar kan erbjudas gästen.

Landsbygden behöver öka attraktionskraften för att locka fler turister och besökare som genom bland annat boende och köp av produkter och tjänster bidrar till en hållbar tillväxt och ökad sysselsättning på vår landsbygd. En undersökning gjord av föreningen Turism i Sverige visar att få kommuner har en långsiktig strategi för hur man ska jobba med turismfrågor. Kommunerna fokuserar oftare på själva orten i sin marknadsföring, inte på att erbjuda turismprodukter inom till exempel upplevelse- och vildmarksindustrin.

I vårt Leaderområdet finns mycket som kan attrahera besökare, både privata attraktioner och offentliga attraktionsresurser som t.ex. kulturminnen, museer och naturområden. Men här finns också mycket att göra för att väcka slumrande och oupptäckta attraktioner. Sektorn har stor potential men vi behöver se nya typer av koncept och lösningar samt förbättra samverkan mellan olika aktörer för att kunna skapa helhetslösningar utifrån ett kundperspektiv.

Lyckade exempel finns på turismsatsningar i andra Leaderområden, både nationellt och internationellt. Här finns möjligheter att söka samarbeten och erfarenhetsutbyten med andra områden för att uppnå samordnings- och tillväxtfördelar. En stor utmaning för framtidens turism blir även att åstadkomma en miljö för hållbar utveckling. Vi måste hitta innovativa lösningar för ett miljövänligare resande och boende.

2.14 Mälardalen

Inom Leaderområde Norra Mälardalen finns en unik skärgård med stora naturvärden och förutsättningar för båtliv och bad samt möjlighet till rekreation, besöksmål och boende. Bara inom Ångsö- och Ridöarkipelagen finns ungefär 400 öar. Öarna är unika med sin särpräglade och rika förekomst av insekter, växtlighet och fåglar. Unikt för många av öarna är stora områden med äldre ädellövskog. Dessa träd är värdefulla värdar för olika hotade insektsarter. Ett 100-tal fågelarter, många bundna till vassområden och lövskog häckar på öarna. Näktergal, skogsduva, stenknäck, stjärtmes, gråand, brunand och brun kärnhök är exempel på öarnas fågelarter. Arkipelagen hyser även Europas tätaste fiskgjusepopulation²⁵.

²⁴ SCB, Inkvarteringsstatistik för Sverige 2006

²⁵ Utvecklingsplan för Friluftsliv och turism i Västerås skärgård, 20070426

De största öarna är Ridöarkipelagen, Aggarön, Almö-Lindö, Björnön, Östra Holmen, Elba, Västra Holmen och Tidö-Lindö. Ridöarkipelagen, Hästholmarna, Björnö och Ångsö är idag naturreservat och Sveaskog har avsatt Ridöarkipelagen som ekopark.

I nuläget finns endast ett fåtal åretruntboende i skärgården, Aktiva jordbruk finns endast på Långholmen, Ridön, Ångsö, Almö-Lindö och Aggarön. Många gårdar och äldre torp används idag som sommarhus. Bebyggelsen har stor och gles spridning vilket innebär att besökare till öarna har goda förutsättningar att uppleva skärgårdsnatur och friluftsvärden.

Båtlivet runt öarna är relativt omfattande. I nuläget finns åtta klubbholmar med klubbstugor och brygganläggningar. Många öar har ett antal bryggor avsedda för besökande båtar. Tillgängligheten till öarna behöver dock förbättras både gällande båttrafik och tillgången till bryggor. Öarna behöver en långsiktig lösning för båttrafiken som gynnar både möjligheterna för att bo permanent ute på öarna men även för fritidsboende och besökare att komma ut i skärgården.

För att fungera som attraktiva besöksmål är många av öarna även i stort behov av uppröjning av ångsmark, betning av hagmarker, urglesning av strandskog, upprustning av befintliga anläggningar, kulturhistoriska miljöer, badplatser och omklädningsbyggnader. Stigar behöver märkas upp och gångvägar behöver göras tillgängliga för alla.

Mälaren har historiskt också varit den naturliga transportleden för att ta människor och varor längs vårt Leaderområdes kust. Längs med kuststräckan finns slott som Grönsö, Engsö, Tidö, Västerås, Strömsholm och ett flertal kursgårdar och konferensanläggningar som Aronsborg och Krägga. Här finns också möjligheter att bo i stugbyar, hyra privata stugor och besöka någon av de många öarna. Inom området finns ett flertal gäst- och naturhamnar med en god utvecklingspotential.

Flera möjligheter finns att utveckla verksamheter som knyter an till de förslag som framkommit i Swot-analyserna. Exempelvis finns naturliga möjligheter att skapa fasta båtförbindelser mellan Bålsta i söder och Mälarens enda Bergslagskommun, Hallstahammar. Längs med sträckan finns förutsättningar att utveckla Mälarnära verksamheter som restauranger, badplatser och fritidsboende. Men på många håll saknas möjligheten att lägga till då bryggor saknas. Behov finns också att öka möjligheten att ta besökare med mindre båtar till öar och svåråtkomliga sevärdheter. Utbildning som ger rättigheter till att transportera på hav och land är en nödvändighet för att kunna utveckla Mälarens skärgård.

Ett beskrivande och pågående projekt är Bryggholmen, i Svinnegarnsvikens inlopp söder om Enköping, cirka 500 meter från fastlandet och utan vägförbindelse. Huvuddelen av ön (cirka 200 av 238 hektar med tillhörande vatten), ägs och förvaltas sedan 2003 av Stiftelsen Bryggholmen. Stiftelsens målsättning är att utveckla öns kultur- och naturvärden och göra dem tillgängliga för allmänheten. Bryggholmen ingår i EU:s lista över regionens prioriterade områden (Mål 5b, skärgården - natur-/kultur) (Arnö, Bryggholmen, Ångsholmen och Flatgarn).

Projektgruppen för Bryggholmen har under arbetets gång lagt stor vikt vid att skapa regionala kontakter, samarbete och samförstånd med befintlig expertis inom respektive delområde inom projektet. Som färdigutvecklat koncept, med restaurerad herrgård och gårdsmiljö, med reguljär färjetrafik, restaurang, vandrarhem och naturreservat, strävar projektet Bryggholmen att utvecklas till en viktig nyetablering i Mälarens kultur- natur- och turistprogram. I sin helhet är projektet unikt i Skandinavien. Ett annat gott exempel är Bastlagnö "Huggarstuga", en liten stuga belägen på en ö strax utanför Torsvi. Här finns 2-3 sängplatser, kök och ett rum, ingen el och torrdass. Vatten får hämtas i Mälaren och kokas på gasolköket. Roddbåt kan hyras för avkoppling och fiske. En egen ö att hyra för ett dygn eller vecka.

2.15 Mälarfiske

Ett 20 aktörer sysselsätts med licentierat yrkesfiske i Mälaren inom området Leader Norr Mälärstrand.²⁶ Fångsten består till stora delar av gös och ål som säljs vidare via grossister och återförsäljare. De flesta yrkesfiskare bedriver även själva konsumentförsäljningen av fisk i anslutning till båthus och hem.

Fågst (ton)

År	Gädda	Aborre	Gös	Ål	Lake	Siklöja
1965	58	18	184	2	26	195
1975	25	25	161	8	8	140
1985	30	16	150	20	13	152
1995	39	43	100	36	10	7
2005	26	10	177	42	2	17

Källa: Fiskeriverket, Det yrkesmässiga fiskandet i Mälaren 2005, egen bearbetning.

Insjöfisket har inte yrkesmässigt genomgått samma drastiska strukturomvandlingar som kustfisket. Antalet yrkesfiskare i området har varit relativt konstant de senaste trettio åren. Aktörerna i branschen har relativt låg medelålder och god framtidstro för sin näring.

Faktorer som delvis påverkar näringen är ålfisket som förbjöds i maj 2007 som ett led för att skapa en nationell förvaltningsplan för ålen, som är en akut hotad och rödlistad art. Ett annat hot för yrkesfiskarna är skarven som snabbt ökar i omfattning och har blivit en konkurrent om den fisk som finns tillgänglig.

Fritidsfisket är en av de populäraste fritidsaktiviteterna i Sverige. Ungefär 2 miljoner individer, både män och kvinnor ägnar sig åt sporten. Många små föreningar i Leaderområdet arbetar aktivt med att plantera ut ädelfisk i vissa lokala vattendrag, vilket leder till ett attraktivare fiske för många i den egna bygden. Ett stort intresse för fiske finns också bland t ex tyskar och italienare varför en satsning på fisketurism borde ha goda förutsättningar.

2.16 Jämställdhet

Jämställdhet innebär att kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla väsentliga områden i livet. Jämställdhet förutsätter en jämn fördelning av makt och inflytande. Samma möjligheter till ekonomiskt oberoende. Lika villkor och förutsättningar i fråga om företagande, arbete, arbetsvillkor samt utvecklingsmöjligheter i arbetet. Lika tillgång till utbildning och möjligheter till utveckling av personliga ambitioner, intressen och talanger, delat ansvar för hem och barn samt slutligen frihet från könsrelaterat våld.

Arbetet med jämställdhet i vårt Leaderområde brottas med samma typ av problem som riket i stort. Kvinnor har generellt lägre löner, färre chefspositioner och startar färre företag än män. Ofta arbetar kvinnorna på landsbygden med reproduktivt arbete. Många kvinnor som startar företag gör det på hobbybasis vilket innebär att kvinnorna ofta inte blir ekonomiskt självförsörjande.

En ökad jämställdhet är en viktig utvecklingsfråga för landsbygdsutvecklingen i vårt område. Kvinnorna i Leaderområdet Norra Mälärstranden är en enorm resurs för tillväxt och ökad sysselsättning på landsbygden. Det behövs särskilda insatser för att kvinnor skall lyftas fram och prova sina idéer både i sociala ekonomier och näringsliv.

²⁶ Sven-Erik Åkerman, fiskerikonstulent, Länsstyrelsen Västmanland, 2007-08-09.

Många kvinnor är vana att arbeta i sociala nätverk, föreningar och kooperativ. I området finns en mängd föreningar som stödjer kvinnor och deras livssituation. Vi behöver ytterligare stärka och utveckla de kommunala och regionala samarbeten som finns bland formella och informella nätverk för kvinnor inom Leader Norra Mälärstranden.

I Leaderområdet finns för närvarande tre resurscentra för kvinnor (nätverk), avance.nu i Västerås, Kanalnätet i Hallstahammar och Enacom.biz i Enköping. Under hösten 2007 startas ett resurscentrum även i Håbo. Nätverken har tillsammans ungefär 300 medlemmar och drivs som ideella föreningar, till stora delar finansierade genom offentliga medel, främst NUTEK. Resurscentrumens huvudsakliga uppgift är att främja jämställdhet, entreprenörskap och regional utveckling för en hållbar ekonomisk tillväxt.

2.17 Integration

För att uppnå tillväxt och ökad sysselsättning inom de gröna näringarna och i landsbygdens övriga näringsliv bör den kompetens som finns bland personer med utländsk bakgrund tas till vara och utvecklas. Andelen utrikes födda som är sysselsatta inom de gröna näringarna på landsbygden är låg, vilket är förvånande då näringen behöver kompetent personal. Många personer som kommer från andra länder har erfarenhet från jordbruk, fiske och livsmedelssektorn, kompetens som inte tas tillvara i dagsläget.

Mångfald bör bejakas och ses som en tillgång för landsbygdens företag och för samhället som helhet, i tätorterna såväl som på landsbygden. Många invandrare är högutbildade men kan inte utöva sina kompetenser i Sverige på grund integrations-, språksvårigheter och svårtillgänglig arbetsmarknad. Vi behöver undersöka möjligheterna hur matchningen mellan företagens behov av arbetskraft och den tillgängliga kompetensen kan förbättras.

Invandrare har även en högre benägenhet att starta egna företag än den inhemska befolkningen i övrigt, ofta kan det vara lättare för en invandrare att starta och driva företag än att få en anställning. Många nya innovativa marknadsmöjligheter kan öppnas av en ökad etnisk och kulturell mångfald i utvecklingen av den svenska landsbygdsutvecklingen.

2.18 Miljö och hållbar utveckling

Det råder en bred enighet om att hållbarhet måste vara ett övergripande mål för samhällsutvecklingen. För att vi ska uppnå det måste ekonomisk utveckling, social välfärd och sammanhållning förenas med en god miljö. När det talas om ett långsiktigt hållbart samhälle dyker ofta begreppet hållbar utveckling upp. Det innebär att ekonomisk utveckling, social välfärd och sammanhållning förenas med en god miljö.

Västerås har anslutit sig till Aalborgdeklarationen och är medlem i Aalborg plus 10 gruppen. Som medlem åtar sig Västerås att leva upp till deklarationens 50 åtagande. Dessa behandlar alla aspekter på hållbar utveckling i enlighet med ovanstående. Ett flertal åtaganden har direkt koppling till utvecklingen även på landsbygden. Västerås har inventerat åtagna åtgärder samt vad som pågår och planeras för att tillgodose kraven i åtagandena²⁷. I sammanfattningen konstateras att Västerås ligger relativt långt framme inom områdena avfall, biogas och kulturarv.

²⁷ Lägesredovisning 2007

Projektet Växtkraft kan särskilt nämnas i detta sammanhang. Bioavfall från hushåll och restauranger rötas tillsammans med vallgrödor från lantbrukare och fettavskiljarlam från storkök. Vid processen bildas biogas som kan användas som ett miljöanpassat fordonsbränsle. Det uppkommer också en restprodukt, biogödsel, som lantbrukare kan använda som ekologisk gödning. Genom projektet skapas ett kretslopp av energi och växtnäring. Samma funktion har omhändertagandet av avloppsvatten från reningsverk och enskilda hushåll i Enköping som sprids i salixodlingar.

Klimatförändringar och utsläpp av växthusgaser diskuteras mycket för närvarande. Om de värsta farhågorna slår in kommer detta att innebära drastiskt förändrade förutsättningar globalt sett. FN:s klimatpanel befarar att jordens medeltemperatur kan stiga med 6° under de närmaste 100 åren om inte åtgärder vidtas. Stora politiska ansträngningar görs både globalt, regionalt och lokalt för att komma till rätta med problemen. Styrmedel och direkta åtgärder sätts in för att begränsa användningen av fossila bränslen till förmån för förnybar energi t ex bioenergi. Sverige anses av de flesta lyckligt lottade i sammanhanget. För de areella näringarna öppnar sig nya möjligheter.

- Brist på livsmedel i sydligare länder ökar efterfrågan på våra produkter internationellt. (Påverkas även av att välståndet i länder som Kina och Indien ökar och därmed efterfrågan på animaliska livsmedel).
- Efterfrågan på lokalt producerade livsmedel ökar när konsumenternas medvetenhet om transporternas negativa inverkan ökar.
- Ett varmare klimat gör det möjligt att odla nya grödor med högre ekonomisk potential (majs, bönor etc).
- Lokal förädling och försäljning av livsmedel.
- Odling av energigrödor (salix, hampa, spannmål, oljeväxter).
- Tillvaratagande av restprodukter för bioenergiändamål (halm, röjningsvirke etc).
- Omhändertagande av avfallsmaterial från tätorter (komposterbart material till biogas, avloppsvatten till salixodlingar).
- Ökad sysselsättning och företagande inom bioenergi och avfallshantering.

Turismen kan också gynnas. Närboende turister och konferensdeltagare väljer i högre utsträckning att förlägga sin vistelse lokalt för att minimera transporter. Utländska turister undviker solen och hettan till förmån för ett drägligare klimat i nordligare länder. "2017 kommer turister från Sydeuropa att vallfärda till Sverige för att uppleva regn och kyla" Fritt citat från Lotta Knutsson, marknadschef på Fritidsresor i radioprogrammet Tendens i P 1 v 36.

Jordbruket i sig är en stor producent av växthusgaser. Olja och diesel används för framställning av handelsgödsel, torkning, uppvärmning och som drivmedel till traktorer och andra fältmaskiner. Metangas frigörs i idisslarnas magar.

Tillståndet i Östersjön och algblomning i Mälaren har också diskuterats mycket under senare år. Jordbruket och enskilda avlopp, som ju i hög utsträckning finns på landsbygden, pekas ut som i hög grad ansvariga för övergödningens problem.

Inom ramen för Landsbygdsprogrammet driver Jordbruksverket tillsammans med LRF "Greppa Näringen". Projektet syftar till att minska problemen med övergödning av våra vattendrag. Leaderområdets fyra kommuner omfattas sedan 2006 av projektet som bland annat ger rådgivning och kunskapsöverföring för att minska övergödningens problematiken.

3. SWOT-ANALYS

Avsnittet beskriver de upplevda möjligheter, hot, styrkor och svagheter som framkommit under processen. Analysen presenteras i grupperingarna: Den geografiska Leaderområdet, Entreprenörskap/företagsutveckling, Turism/besöksnäring och boende/service.

SWOT-analyser har genomförts i olika grupperingar vid de informationsmöten som genomförts i varje kommun. Representanter från ideell-, offentlig- och privat sektor har deltagit. Utfallet överensstämmer väl med nulägesbeskrivningen av området.

DET GEOGRAFISKA LEADEROMRÅDET

STYRKOR <ul style="list-style-type: none">• Mälarnära• Levande landsbruk• Bra kommunikationer• Flygplatser• Kulturbakgrund• Mycket människor i området• Nya kulturmöten• Vi har både skogen och vattnet i norr och söder• Variation i upplevelser, mångfald• God tillgång till närturism• Sjövägen – Stockholm• Nya nätverk inom geografiskt område• Närheten• Vilda djur• Logistik• Storstadsnära, tätortsnära landsbygd	SVAGHETER <ul style="list-style-type: none">• E18, folk bryr sig inte om att stanna• Förhållningssättet, bemötande av besökare• Liten gemensam förståelse för området.• Dålig marknadsföring• Kommunikation och IT dåligt uppbyggt på öarna• Vi känner inte varandra• För nära varandra• Ingen gemensam tradition• Svag identitet• Andra alternativ till inkomst via större företag• Ingen naturlig samarbetsanda• Ingen automatisk "Vi" känsla
MÖJLIGHETER <ul style="list-style-type: none">• Utveckla båttrafiken = resurs• Utländskt turism, direktflyg London - Dublin• Vi får tillsammans ny positiv utvecklingskraft, skaka av oss våra egna "det går ej"• Klimatet i Mälardalen• Storbefolkning, närturism• Mälarskärgården• Nya mötesplatser• Gemensamma kommunikationslänkar, E18, Mälaren, vägskyltningen• Hela området unikt i Sverige• Utveckla närområdet• Tillgänglighet genom sjö och land• Attraktiv sjöregion• Mötet med andra regioner som inte tidigare har samarbetat• Det kologiska, mycket närproducerat	HOTBILDER <ul style="list-style-type: none">• Vi känner ej varandra• Vi får olika styrkeförhållanden, den lilla kommunen mot den stora• Flygplatsen i Västerås, osäker framtid• Kommunen, engagemanget att vilja vara med• Storstadsregionen• Avsaknad av finmaskig kollektivtrafik• Konkurrens från storstadsregionen• Kan bli möjligheter• Miljöpåverkan• Få tillräckligt många att delta

ENTREPRENÖRSKAP/FÖRETAGSUTVECKLING

STYRKOR <ul style="list-style-type: none">• Många mikroföretag på landsbygden• Kreativa entreprenörer• Stor potential i många småföretag• Logistiken – bra transporter• High Tech• Positivt företagsklimat• Liknade grundpotential – kunskap om företagandets villkor• Mångfalden• Lokalproducerade livsmedel• Utvecklingsbara företag• Centralt läge nära storstäder	SVAGHETER <ul style="list-style-type: none">• För få företag på landsbygden• Svag kompetens om IT och marknadsföring• Få nätverk• Jantelagen• Dåligt nyföretagarstöd• För få kvinnliga företagare• Ingen tradition av samarbete• Skolan fostrar för anställning• Det finmaskiga vägnätets kvalitet• Inga brunskyltar in i området• Infrastruktur + IT• Mentala inställningen av att producera en mångfald• Industrikultur – Bahco, ABB, Bulten, Jordbruk• Att vi inte får breda företagsgrupper med
MÖJLIGHETER <ul style="list-style-type: none">• Gör det enklare att starta företag• Stöd kvinnligt företagande• Samarbete mellan branschgränser• Lösningar som gynnar flera• Energi• Livsmedel – närproducerat – nya marknader• Orördmark• Företagarmöten för att få handelsutbyte• Fler företagarkluster – skapar innovationer – nya konstellationer som ger nya produkter• Grön integration• Utveckla småföretagandet• Europeisering i konsumtionsbeteendet• Betala för service = ok• Småskalig livsmedelsförädling – gårdsslakteri• Invandrargrupper – integration av nya människor som ser möjligheter• Lokalproduktion – klimatvänlig mat• Företagskluster – från knorr till kotlett• Drivkraften hos människor med kultur/etnisk bakgrund• Mer hjälp av t.ex. kommunen• Mer nätverk över kommungränserna	HOTBILDER <ul style="list-style-type: none">• Ungdomar ej intresserade av gröna sektorn• Bransch tradition, bruksandan• Finns så många andra arbeten – kan lika gärna arbeta i staden• Lättillgängliga arbeten• Klara sig själv – inte samarbeta• Företagare är rädda för konkurrens istället för att bilda kluster• Kvävande storföretag/Offentlig• Regler = kvävrisk• För mycket administration• Villkor för anställda och företagare allt för ojämna• För mycket byråkrati• Attityd till entreprenörskap• Kommunikation och infrastruktur

TURISM/BESÖKSNÄRING

STYRKOR <ul style="list-style-type: none">• Naturen – vinter som sommaren, tystnad och rehabilitering• Lättillgängliga – flyg/tåg• Mångfasiterat utbud – "tystnaden"• Mälaren – "vattenupplevelser"• Upplevelser – fiske, båt, stora skogar, djur• Mälarens öar• Goda kommunikationer• Många människor• Mälaren – fisket• Bra klimat	SVAGHETER <ul style="list-style-type: none">• Är kommunerna beredda att satsa på marknadsföring/profilering?• Naturfundamentalism• Avsaknad av tradition av turismnäring• Det okända Mälardalen• IT + vägar = infrastruktur• Dåliga på att sälja oss själva• Utvecklar inte lokala kulturplatser som turistmål• Dålig samverkan – få paket• För få övernattningsplatser i området• Avsaknad av stark attraktion• Vad göra på vinterhalvåret?
MÖJLIGHETER <ul style="list-style-type: none">• Mälararkipelagen - reservatsresurser• Länsövergripande samarbeten• Titta på andra Leaderområden där mälaren är gemensam nämnare• Vänorter – London/Dublin = Enkel kommunikation "byta besökare"• Dolda värden – oexploaterat (hällristningar, vikingar, etc)• Allt går att ordna – snigelsafari på Åland, slaget vid Sparsätra• Paket för boenden och upplevelser• Utveckla – cykelvägar, ridturer, bad, fiske• Längre säsong – mer samarbete• Gemensam marknadsföring och bogningsmöjligheter• Samarbete – paketering• Okonventionella företag• Fler övernattningsmöjligheter• Mångfalden i området• Naturen – snabbguidning, fiske, etc• Undervattenshotell• Barnaktiviteter• Mer och bättre samverkan• Bättre cykelleder och fler• Bättre hästleder och fler• Miljöturism• Bättre boendemöjligheter, både exklusivt och billiga varianter, något för alla	HOTBILDER <ul style="list-style-type: none">• Miljö och Hälsa• Regelverk• Vägverkets skyltning• Andra turistregioner• För nära till Stockholm• Strandskyddet• Motkraft – Ekologiskt tidsbrist• Fria handfisket• Begränsningar och krångligt regelverk• Goda kommunikationer• Vårdshus förbi – Dalaracet• Särslagstiftning – reservat• Transportsträcka

BOENDE/SERVICE

STYRKOR <ul style="list-style-type: none">• Attraktiva miljöer• Kommunikationer• Många strandnära lägen intill Mälaren• Attraktivt boende• Tillgång till mark• Lägesfördel – vackert, jobb, trygghet, utbildning, etc• Stor social gemenskap• Påverkbart	SVAGHETER <ul style="list-style-type: none">• Infrastruktur• Fastighetspriser på väg upp – nära Stockholm• IT• Butiker lägger ner• Service försvinner på landsbygden• Skolor läggs ner• För mycket luftledning• Ej bredband åt alla
MÖJLIGHETER <ul style="list-style-type: none">• Äldreboende – hyreslägenhet• Gemensamt bokningssystem för hela området• Temaboende• Strandnära (reviderat strandskydd öppnar upp)• Småskaligt boende – petit hotell – med "guldkant"• Generationsboende• Byalag• Service – lokala samarbeten mellan lokala näringsidkare• Fler övernattnings möjligheter• Minireningsverk• Flerfamiljshus på landet byggda i trä• Hästfamiljebyar• Kvalitativ livsmiljö• Gemensamma säljmöjligheter• Nya handelslösningar	HOTBILDER <ul style="list-style-type: none">• Regelverk – VA-lösningar• Regelverk – ovarsam exploatering• Nedläggning av kommunal service – skola service• Slagskugga Stockholm – "Dalaracet"• Sämre lönsamhet inom servicesektorn

4. LAG-GRUPP

Kapitlet har för avsikt att beskriva föreningen Norra Mälarstranden, Treparterskap och sammansättning samt arbetssätt.

4.1 Föreningen Leader Norra Mälarstranden

Leader Norra Mälarstranden är en ideell förening med öppet medlemskap för alla. Föreningens styrelse, kallad LAG-gruppen har som uppgift är att besluta vilka projekt som skall tilldelas medel för utveckling utifrån gemensamt framtagna övergripande mål och verksamhetsinriktning i strategidokumentet.

Ett fysiskt verksamhetskontor är knutet till Leader Norra Mälarstranden, Leaderkontoret har en verksamhetsledare vars huvuduppgift är att ägna sig åt initiering och utveckling av verksamheten. Verksamhetskontoret har även kompetens att hjälpa sökande att upprätta rekviseringshandlingar samt kompetens för att förvalta offentliga medel.

4.2 Treparterskap och sammansättning

Vid bildandet av interimsstyrelsen för LAG-gruppen har stor vikt lagts vid att skapa ett starkt underifrånperspektiv, aktörer från ideell-, offentlig-, och privat sektor, det så kallade treparterskapet finns representerade i interimsstyrelsen. En jämn geografisk spridning finns liksom kompetens inom områdena jämställdhet, integration, ungdomar, kompetensfrågor, miljö- och hållbar utveckling. Mer än 50 procent av representanter på beslutsfattande nivå (LAG-gruppen) kommer från privat och ideell sektor. Kön fördelningen i LAG-gruppen är minst 40/60. Förslag på interimsstyrelse med kompetenser för att säkra ett kvalitativt och säkert genomförande under programperioden finns i bilaga 2.

4.3 Stadgar

Föreningen Leader Norra Mälarstrandens stadgar finns bifogade som bilaga 3.

4.4 Arbetssätt för LAG-grupp

Ett verkställande utskott väljs av interimsstyrelsen. Utskottet skall bestå av ordföranden och en representant från varje kommun. Syftet med verkställande utskott är att tillsammans med verksamhetsledaren bereda och ge synpunkter på inkomna ansökningshandlingar. Utskottet planerar att träffas tolv gånger per år. LAG-gruppen planerar att träffas sex gånger per år och ta beslut om vilka projektansökningar som kan beviljas stöd.

4.5 Arvode

Föreningens styrelsemedlemmar, revisorer och valberedning erhåller arvode för egen nerlagd tid i projektet. Beslut om arvode, reseersättning och traktamenten regleras årligen på föreningsstämman.

5. LEADEROMRÅDE

Nedan följer en beskrivning av det exakta geografiska område som ingår i Leader Norra Mäljarstranden. Kapitlet beskriver även vilka kriterier som ligger till grund för den geografiska avgränsningen samt faktorer av betydelse för vald strategisk inriktning.

5.1 Geografiskt område

Leaderområdet är länsöverskridande och omfattar delar av både Västmanlands- och Uppsala län. I Leaderområde Norra Mäljarstranden ingår fyra kommuner, Västerås, Hallstahammar, Enköping och Håbo. Hallstahammar ingår med hela kommunen liksom Håbo. I Västerås och Enköping är tätorterna exkluderade. Detaljerade kartor över Hallstahammar, Håbo och geografiska gränsdragningar mellan tätort och landsbygd för Västerås och Enköping finns i separat bilaga.

Västerås

Kommunen ingår exklusive tätort. Detta innebär att följande områden i Västerås ingår i Leaderområde Norra Mäljarstranden; Dingtuna, Barkarö, Hökåsen, Skultuna, Tortuna, Tidö-Lindö, Munga, Örtagården, Kvicksund, Tillberga, Irsta, Enhagen-Ekbacken, Kärsta och Bredsdal, Orresta, Landsbygd Öst, Väst och Norr.

Befolkning på landsbygden i Västerås uppgår till **25 438 personer**.

Hallstahammar

ingår med hela kommunen vilket innebär att alla församlingar i kommunen omfattas av det geografiska området Leader Norra Mäljarstranden.

Befolkningen på landsbygden uppgår till **15 042 personer**.

Enköping

Kommunen ingår exklusive tätort. Detta innebär att följande områden i Enköping ingår i Leaderområde Norra Mäljarstranden; Södra Åsunda, Sparrsättra-Bred, Veckholm, Husby-Sjutolft, Härkeberga, Fittja, Hjalsta, Fröslunda, Långtora, Gryta, Tillinge, Boglösa, Villberga-Hacksta-Löt, Litslena, Holm, Kulla, Giresta, Biskopskulla, Nysättra och Fjärdhundra.

Befolkning på landsbygden i Enköping uppgår till **18 167 personer**.

Håbo

ingår med hela kommunen vilket innebär att alla församlingar i kommunen omfattas av det geografiska området Leader Norra Mäljarstranden.

Befolkningen på landsbygden uppgår till **18 637 personer**.

5.2 Kriterier som ligger till grund för valt geografiskt område

Leaderområde Norra Mälaren har många gemensamma karaktäristika som ligger till grund för valet av geografiskt område. Närheten till Mälarens norra strand och dess skärgård är en stark gemensam nämnare, liksom det fördelaktiga geografiska läget i anknäytning till storstadsregioner. Det geografiska läget gör att Leaderområde Norra Mälaren ligger i ett område där det potentiella kundunderlaget i primärområdet uppgår till ungefär 4,5 miljoner personer. Möjligheterna för gemensam landsbygdsutveckling är mycket goda.

Leaderområdet har en specifik naturmiljö. I söder mot Mälaren präglas landskapet av slättbygd med goda jordbruksmarker. Insprängt finns höjder/åsar och backar med skog, ofta lövskogsdominerade. De tre västligaste kommunernas norra delar möter Bergslagen med mer skogsdominerad terräng, genombrutet av åar och vattendrag, intressanta för fiske och turism. Framförallt längs Mälaren, men även norr ut, finns gott om naturliga betesmarker. Sammantaget erbjuder området en rik flora och fauna.

Området har en liknande näringslivsstruktur där behovet av nyetablerade företag på landsbygden är stort liksom behovet av breddning och diversifiering av landsbygdens nuvarande näringsliv. En gemensam nämnare är att tätorterna tenderar att drar till sig arbetskraften och därmed riskerar att utarma landsbygden.

5.2 Faktorer av betydelse för vald strategisk inriktning

Genom våra möten har vi konstaterat att både Jantelag och en viss bruksmentalitet tyvärr fortfarande råder, vilket riskerar att förhindra utveckling av entreprenörskap i stora delar av området. Bygden har ett gemensamt stort behov av att förbättra attityden till entreprenörskap. En levande landsbygd kräver nytänkande och kreativitet både inom näringslivet och andra delar av samhället, t.ex. inom föreningslivet, skolan, den sociala ekonomi och inom offentlig verksamhet.

Näringslivsstrukturen är liknande i hela Leaderområdet. De större företagen finns etablerade i tätorterna medan landsbygden domineras av solo- och mikroföretag både i och utanför de areella näringarna. Behovet av nyföretagaretableringar och en breddning och diversifiering av landsbygdens solo- och mikroföretagare är nödvändig i alla branscher för att skapa en långsiktig hållbar landsbygdsutveckling i hela Leaderområdet.

En gemensam faktor är att turism och besöksnäringen växer i hela Leaderområdet, liksom i de större tätorterna. Stora möjligheter finns för aktörer på landsbygden i hela Leaderområdet att tillsammans öka attraktionskraften för att locka fler turister som genom bland annat boende och köp av produkter och tjänster som bidrar till en hållbar tillväxt och ökad sysselsättning på vår landsbygd. Efterfrågan på närproducerade produkter ökar i hela Leaderområdet. Här finns stora möjligheter för många jordbruk i Leaderområdet att hitta nya och kompletterande sysselsättningar till traditionell sysselsättning.

Mälaren och dess skärgård är ett område med goda utvecklingsmöjligheter. Förutsättningarna för båttrafik, boende, friluftsliv, kulturmiljö och turism behöver förbättras. Mälarens möjligheter behöver lyftas fram för att öka nyttjandegrad och skapa förutsättningar för fastboende och nyföretagande.

Unga människor flyttar från landsbygden till större tätorter. Många kvarvarande ungdomar upplever att attraktionskraften i den egna orten, framför allt gällande fritidsaktiviteter och arbetstillfällen är otillräcklig. Inom Leader Norra Mälaren vill vi behålla en stark och levande landsbygd som attraherar ungdomar att bo, leva och återvända till. Därför kommer ungdomar att uppmuntras till att själva ta initiativ och driva egna ungdomsprojekt.

6. STRATEGI

Här presenteras den inriktning av strategi som valts utifrån de gemensamma utvecklingsbehov som definierats i vår nulägesanalys. Avsnittet inleds med Leader Norra Mälarstrandens övergripande vision och mål och beskriver de fem verksamhetsinriktningar som valts för perioden.

6.1 Övergripande vision

Den viktigaste nyckelfaktorn för att utveckla landsbygden i vårt Leaderområde är att skapa goda förhållanden för ökat entreprenörskap och ökad företagsamhet i alla branscher. Vi behöver dessutom lyfta fram nya arbetssätt, samverka och fånga upp innovativa nyskapande idéer och metoder för att främja en social-, ekonomisk- och ekologisk hållbar utveckling. Tillsammans kan vi skapa en helhetssyn för att se landsbygden som en resurs för entreprenörskap, företagande, upplevelser, rekreation, kvalitativt boende, service och meningsfull sysselsättning. Vår övergripande vision är att:

"Främja entreprenörskap för en ekonomisk-, ekologisk- och socialt hållbar utveckling av landsbygden".

6.2 Övergripande mål

- Förbättra attityden till entreprenörskap.
- Främja en diversifiering och breddning av landsbygdens näringsliv.
- Stimulera till ökad konkurrenskraft hos landsbygdsföretagen.
- Främja ett hållbart nyttjande av landsbygdens samlade natur- och kulturvärden
- Stimulera produktion och distribution av landsbygdens varor och tjänster
- Stimulera samverkan mellan föreningar/företag/offentlig sektor på landsbygden

6.3 Indikatorer

Följande programspecifika indikatorer kommer att användas för att mäta övergripande måluppfyllelse.

Indikator	Mål
Projekt som syftar till att förbättra attityden till entreprenörskap	10
Nystartade företag	60
Nystartade företag, startade av kvinnor	24
Nystartade företag, startade av personer med invandrabakgrund	15
Nya arbetstillfällen	150
Nya arbetstillfällen, för kvinnor	90
Nya arbetstillfällen, personer med invandrabakgrund	22
Deltagare i kompetensutveckling	500
Nya nätverk som skapas via strategidokumentet	40
Projekt som initierats av kvinnor	50 %
Projekt som initierats av personer med invandrabakgrund	15 %
Aktiviteter/projekt som initierats av ungdomar under 25 år	20 %

6.4 Verksamhetens inriktning

Leaderområde Norra Mälarstranden har valt fem verksamhetsinriktningar för projektperiod 2007-2013. Valen grundar sig på den nulägesanalys som genomförts samt den vision och de övergripande mål som tagits fram i samband med strategiarbetet. Strategin är sektorsövergripande och inbjuder aktörer från både ideell-, offentlig- och privat sektor att arbeta med utvecklingsprojekt som stödjer strategins mål och verksamhetsinriktningar.

Alla projekt skall kännetecknas av innovation, stark lokal förankring, inflytande och samarbete. Stöden skall både vara enkla att söka och rekvirera.

1. Främja företagande och entreprenörskap

Den viktigaste nyckelfaktorn för att utveckla landsbygden i vårt Leaderområde är att skapa goda förhållanden för entreprenörskap och företagsamhet inom alla branscher. Attityden till entreprenörskap måste förbättras. Landsbygden är beroende av entreprenöriella individer som med nyskapande idéer och kreativitet skapar ökad sysselsättning i Leaderområdet.

Leaderområde Norra Mälarstranden har behov av fler småföretag. Initiativ behövs för att underlätta för potentiella företagare att starta och driva företag, både i och utanför de areella näringarna. Att bli småföretagare bör bli ett lika självklart val som att bli en engagerad och initiativrik anställd. Vi ser gärna ungdomar, kvinnor och personer med utländsk bakgrund som utvecklar affärsidéer och startar nya livskraftiga företag.

Inom Leaderområde Norra Mälarstranden finns en mängd mikroföretag. Många av dessa har stor utvecklingspotential och möjlighet att skapa framtida sysselsättning på landsbygden. För att förbättra utvecklingsmöjligheterna för mikroföretagen inom alla branscher på landsbygden behöver satsningar göras på ökad samverkan i klusterbildningar och nätverk, marknadsföring och kompetensutveckling.

Allt i syfte att öka attraktionen och den ekonomiska hållbarheten hos näringar på landsbygden. Vår strategi är att vi tillsammans genom lokalt engagemang, samverkan och nätverksbyggande skapa ett långsiktigt hållbart näringsliv inom alla branscher på landsbygden.

Fokusområden kommer att vara att satsa på projekt som:

- Förändrar attityden till entreprenörskap
- Underlättar för nyföretagare
- Stödjer samverkan
- Gynnar affärsdrivande nätverk
- Skapar gemensam marknadsföring
- Satsar på kompetensutveckling

2. Främja besöks- och turismnäring

Enligt nulägesanalysen är upplevelsenäring och turism en starkt växande bransch i Sverige som förespås en stark framtid och tas allt mer på allvar som egen industri. I allt fler regioner, kommuner och län är turistindustrin i dag större än jordbruk, fiske och skogsnäring tillsammans. I vårt Leaderområde behöver vi utveckla både upplevelsenäring och turism för att attrahera besökare till vår region. Vi behöver stärka och utveckla kommunala och regionala samarbeten som finns bland formella och informella nätverk inom LEADER Norra Mälardalen.

Vår strategi är att under perioden stödja projekt som ökar attraktionskraften för att locka fler besökare och turister vilka bidrar till en hållbar tillväxt och ökad sysselsättning på vår landsbygd. Samarbeten kommer att sökas med angränsande Leaderområden för att uppnå samordnings- och tillväxtfördelar.

Fokusområden kommer att vara att satsa på projekt som:

- Ökar antalet gästnätter och skapar näringstillfällen inom nya och befintliga affärsområden och nätverk
- Skapar innovativa lösningar för ökad gemensam försäljning och förpackning av produkter inom gemensamt och angränsande Leaderområden
- Erbjuder upplevelser för den inhemska och "Globala resenären"
- Innehåller nya typer av koncept där samarbeten med lokala producenter och deras produkter satts i fokus för att skapa hållbara produkter i ett långsiktigt perspektiv
- Stärker nyttjandet av upparbetade samarbeten som kommit till stånd i tidigare projekt
- Stärker partnerskap mellan det egna Leader – och angränsande Leaderområden som har bildats där intentionerna finns att fördjupa och utveckla besöksnäringen omkring Stockholmsregionen.

3. Stimulera produktion och distributionen av lokalproducerade produkter och tjänster

Lokal och regional småskalig produktion och förädling av livsmedel och andra alternativa produkter och tjänster är en viktig komponent för att öka företagandet på landsbygden. Miljödiskussioner och etiskt ställningstagande hos en allt bredare målgrupp innebär att efterfrågan på lokalproducerade produkter som till exempel närodlade grönsaker, lokalt uppfödd boskap och alternativa energimedel stadigt ökar.

Stress i arbetslivet och problematiska familjesituationen skapar möjligheter för landsbygdsföretagare att erbjuda möjligheter till återhämtning och avkoppling. Kommuner och landsting söker efter resurseffektiva former för omsorg och rehabilitering. Här öppnar sig möjligheter för socialt intresserade aktörer på landsbygden till nya verksamheter med stor samhällsnytta. I vår strategi vill vi uppmuntra projekt som syftar till att utveckla produktionen av lokalt producerade produkter och tjänster.

Fokusområden kommer att vara att satsa på projekt som:

- Främjar produktion av lokalt producerade produkter
- Främjar distributionen av lokalt producerade produkter
- Utvecklar alternativa omsorgs- och rehabiliteringsformer där landsbygds miljön, djur och natur är viktiga hörnstenar.
- Stöder och utvecklar folkhälsan med hjälp av landsbygds miljön.

4. Utveckla Mälarens stränder och skärgård

Att utveckla Mälaronrådet från Bålsta i öster till Hallstahammar i väster, för såväl båtburna turister som turister som kommer landvägen är ytterligare en våra strategier. Förutsättningarna för båttrafik, boende, friluftsliv, kulturmiljö och turism behöver förbättras. Mälarens möjligheter behöver lyftas fram för att öka nyttjandegrad och skapa förutsättningar för fast boende och nyföretagande.

Fokusområden kommer att vara att satsningar på projekt som:

- Utvecklar nya aktiviteter och produkter med bäring på en ökad turism.
- Skapar förutsättningar för året runt verksamheter.
- Bidrar till en ökad infrastruktur i Mälaren för såväl fastboende som båt- och landburna besökare.
- Förbättrar förutsättningarna för ett ökat friluftsliv- och kulturliv.

5. Ungdomar på landsbygden

Unga människor flyttar i större utsträckning än vuxna permanent från landsbygden till större tätorter. Många kvarvarande ungdomar upplever att attraktionskraften i den egna orten, framförallt gällande fritidsaktiviteter och arbetstillfällen är otillräcklig. Inom Leader Norra Mälärstranden vill vi behålla en stark och levande landsbygd som attraherar ungdomar att bo, leva och återvända till. Därför kommer ungdomar att uppmuntras till att själva ta initiativ och driva egna ungdomsprojekt.

Grupperingar av ungdomar från 12-25 år kommer att ha möjlighet att söka en ungdomscheck på maximalt 25 000 kronor per aktivitet/projekt för att ordna aktiviteter/projekt för sig själva och andra ungdomar som vill delta. Syftet med ungdomscheckarna är att uppmuntra ungdomar att själva ta initiativ för att forma fritidsaktiviteter och förhoppningsvis framtida arbetstillfällen. Genom ungdomscheckarna lär sig ungdomarna även hur det är att driva ett projekt – med allt från ansökningsförfarande till redovisning. Ungdomscheckarna skall vara enkla att söka och kraven på aktiviteten/projektets innehåll skall vara låga. Innovativa och nyskapande idéer skall få möjligheter att provas av ungdomar.

Fokusområden kommer att vara att satsningar på aktiviteter/projekt som:

- Skapar fritidsaktiviteter för ungdomar av ungdomar
- Skapar mötesplatser för ungdomar.
- Kan skapa framtida arbetstillfällen.

Nationell och internationell samverkan

Leadermetoden handlar om att olika aktörer tillsammans skapar förutsättningar för att skapa tillväxt i den egna bygden. Samarbete mellan LAG-grupper och andra aktörer, både nationellt och internationellt kan ge nyttiga erfarenheter som leder till nya eller effektivare metoder och idéer för utveckling inom vårt eget Leaderområde. Under projektperioden avser vi att via någon av våra vänorter utveckla och samverka i ett utbytesprojekt nationellt eller internationellt. Utbytesprojektets inriktning kommer att ligga inom någon av de fem ovan angivna verksamhetsinriktningarna.

Fokusområden kommer att vara att satsa på utbytesprojekt som:

- Främjar entreprenörskap och företagande
- Främjar turism och upplevelsenäringen

7. GENOMFÖRANDE AV VERKSAMHETEN

7.1 Budget

Leaderområdet finansieras till stor del av offentliga medel. Varje kommun bidrar med en årlig avgift baserad på drygt 20 kronor gånger det kommunala befolkningsunderlag som ingår i Leaderområdet. De fyra kommunernas avgifter läggs i en gemensam pott som utgör 30 procent av totala stödmedel. EU och stat bidrar med ytterligare 70 procent. Indikativ budget inledningsvis för Leaderområdet Norra Mälärstranden är 5 500 000 kronor per år.

Kommunerna förbinder sig genom en avsiktsförklaring att erlägga den årliga avgiften tom år 2013, avgiften betalas in kontant i början av varje nytt verksamhetsår.

7.2 Budget verksamhetsinriktning/verksamhetskontor

Verksamhetsinriktning	Inriktningen kan stödja huvudmål ²⁸	Procentuell fördelning av budget
1. Främja företagande och entreprenörskap	1, 2, 3	40 %
2. Främja besöks- och turismnäring	1, 2, 3	16 %
3. Stimulera produktion och distributionen av lokalproducerade produkter och tjänster	1, 2, 3	8 %
4. Utveckla Mälarens stränder och skärgård	1, 2, 3	8 %
5. Ungdomar på landsbygden	1, 2, 3	5 %
Nationell och internationell samverkan	1, 2, 3	5 %
Driftkostnader för verksamhetskontor		18 %
Totalt		100 %

7.3 LAG-gruppen

Föreningens styrelse, kallad LAG-gruppen har som uppgift är att fatta beslut om ansökningar för projektstöd utifrån gemensamt framtagna övergripande mål och verksamhetsinriktning i strategidokumentet. Det formella myndighetsbeslutet om stöd skall därefter fattas av länsstyrelsen. Till föreningen finns ett fysiskt verksamhetskontor knutet.

7.4 Verksamhetskontoret

Verksamhetskontoret (Leaderkontoret) kommer att ha en verksamhetsledare vars främsta arbetsuppgift är att initiera och utveckla verksamheten. Verksamhetskontoret kommer även att ha kompetens för att hantera ansökningshandlingar, projektrekviseringar och offentliga medel. Vi undersöker för närvarande möjligheterna att köpa den administrativa kompetensen av Leaderkontoret Nedre Dalälven som redan har utarbetade rutiner och kompetens i frågan. Verksamhetskontorets personal har på uppdrag av LAG-gruppen (styrelsen) bl.a. huvudansvaret att informera lokalt och regionalt om möjligheterna med Leader Norra Mälärstranden.

Personalen på kontorets uppgift är även att stötta enskilda projekt inför upprättande av ansökan och göra en tidig bedömning av projektets möjligheter att erhålla medel. Personalen skall ha en stödjande och rådgivande roll genom hela bidrags- och utvecklingsprocessen. Rapportering om pågående projekt görs fortlöpande till LAG-gruppen.

Verksamhetskontoret kommer att ha ett väl utvecklat samarbete med de fyra kommunernas näringslivsfunktioner. Samarbete kommer även att ske med lokalt strategiska aktörer för att

²⁸ Beroende på projektets inriktning.

åstadkomma delaktighet, lokal aktivitet och kvalitet. Genom LAG-gruppen, personalen på verksamhetskontoret, kommunernas näringslivsfunktioner och lokala aktörer kommer information om Leader Norra Mälarstranden att spridas fortlöpande vilket minimerar risken för att någon lokalt aktiv grupp missar möjligheterna att utvecklas genom Leader.

Strategidokumentet kommer att marknadsföras på en mängd olika sätt . Broschyrer kommer att tryckas. En hemsida ska produceras, där intressenter hitta information, kontaktuppgifter till verksamhetskontoret, hämta ansökningshandlingar för projektansökningar och blanketter för rekvisering av bidragsmedel mm. Verksamhetsledaren kommer initialt att hålla informationsinsatser i varje kommun under minst två tillfällen. Annonsering av möten kommer att ske i dagspress och via kommunernas näringslivsenheter.

7.5 Tidsmässiga aspekter

Projektens längd bör vara minst sex månader och maximalt tre år. Undantaget är ungdomsprojekten, som beroende på projektets omfattning kan bedrivas under kortare tidsperioder. Även förstudier kan bedrivas under kortare perioder.

7.6 Ekonomiska aspekter

Lokala projekt kan söka stöd från Leader med maximalt 200 000 kronor/år. För projekt som sträcker sig över fler kommuner gäller ingen på förhand övre beloppsgräns. LAG-gruppen beslutar själva om maximalt belopp utifrån enskild projektansökan. LAG-gruppen kan vid behov även själv initiera projekt som gäller för hela stödområdet.

7.7 Privat medfinansiering

Alla projekt skall ha privat medfinansiering i form av likvid insats eller nerlagd ideell tid. Den privata medfinansieringen skall uppgå till minst 30 procent av den totala projektbudgeten. Nerlagd ideell tid värderas till 175 kronor/timme.

Exempel, finansierat med ideell tid

Sökt stöd från Leader	200 000 kronor	
Ideellt nerlagd tid	84 000 kronor	(480 timmar redovisas a´175 kronor)
Total projektbudget	284000 kronor	

Exempel, finansierat med likvida medel

Sökt stöd från Leader	200 000 kronor
Likvid insats	84000 kronor
Total projektbudget	284 000 kronor

7.8 EU-flagga och Leaderlogotyp

Alla projekt som finansieras genom Leader ska använda EU-flaggan med samhörande text tillsammans med Leaderlogotypen i marknads- och informationsmaterial. Logotyperna som ska användas kan laddas ner från www.leadernorramalarstranden.se eller via www.sjv.se. Logotyperna skall placeras tydligt på titelsidan på:

- Broschyrer
- Fakta- och informationsblad
- Nyhetsbrev
- Skyltmaterial, tex. roll-ups, affischer
- Webben
- PPT-presentationer
- Vid annonsering

Om projektet inte har något tryckt material att visa upp ska man i de sammanhang då insatserna och projektet presenteras informera om EU och Leaders medfinansiering.

7.9 Urvalskriterier

Vid bedömning av ansökningar skall det alltid ske en bedömning mot Leader Norra Mälarsstrandens vision och övergripande mål. Förslag till blankett för urvalskriterier finns i bilaga 4. Tydligheten i projektbeskrivningen kommer att premieras. Ansökningar som inte anknyter till vision och minst ett av de övergripande målen kommer att avfärdas för vidare hantering.

Vidare skall projektansökan ligga inom någon av de fem verksamhetsinriktningarna. Det föreligger ingen prioriteringsordning mellan verksamhetsinriktningarna. Projektet behöver endast ta ansats i en av verksamhetsinriktningarna.

Projekt som ansöker om medel skall ha god genomförandekapacitet i flera olika avseenden. Projekten skall kunna visa kompetent projektledning i form av personella resurser, kapacitet för eventuell ideell tid, tydlig redovisning av egen finansiering och tillgång till erforderliga nätverk. Alla sökande skall ha ett organisationsnummer.

Den röda tråden genom strategin är att främja entreprenörskap för en ekonomisk-, ekologisk- och socialt hållbar utveckling av landsbygden. Varje projektansökan skall tydligt beskriva hur dessa kriterier kommer att uppfyllas av projektet. Projekt som riskerar påverka den ekologiska miljön negativt kommer inte att godkännas. Projektbeskrivningarna skall även beskriva sin påverkan av de övriga horisontella prioriteringarna, dvs. jämställdhet och integration.

7.10 Projektuppföljning

Leader Norra Mälarsstranden kommer att redovisa effekterna av indikatorer och strategidokumentets framåtskridande löpande i av myndigheter rekommenderat projekthandläggningssystem. Även en ekonomisk uppföljning kommer att ske där beviljade medel och rekviderade medel samt beviljade medel från finansiärer redovisas.

Verksamhetskontoret kommer att använda sig av de GAR-föreskrifter och administrativa handläggningsrutiner som Jordbruksverket tillsammans med representanter från fyra olika Leader + grupper tagit fram.

Ansökningsprocessen

1. En projektidé uppkommer	Projektidén utvecklas tillsammans mellan sökande och verksamhetsledare. Möjligheterna ökar att projektidén stödjer strategidokumentets inriktning.
2. Ansökan upprättas och skickas till verksamhetskontor	Stödsökande upprättar skriftlig ansökan som lämnas in till Verksamhetskontoret
3. Ansökan bereds av verksamhetskontorets personal	Verksamhetskontoret utreder ansökan enligt de rutiner och checklistor som Jordbruksverket beslutat om. Administrativa kontroller enligt kontrollförordningen genomförs.
4. VU och verksamhetsledare	VU och verksamhetsledare bereder och ger synpunkter på ansökan.
5. LAG-gruppen beslutar om stöd	Ansökan läggs fram till LAG-gruppen som tar beslut om vilka projektansökningar som ska beviljas medel.
6. Beslut skickas till länsstyrelsen	Det formella myndighetsbeslutet om stöd skall därefter fattas av länsstyrelsen.
7. Länsstyrelsen fattar ett myndighetsbeslut	Länsstyrelsen kontrollerar bl.a. att beslutet inte strider mot gemenskapsregler eller mot nationella regler.
8. Beslut skickas till stödmottagare och verksamhetskontor	Ett meddelande om beslut skickas till stödansökaren samtidigt som en kopia på beslut går till verksamhetskontoret. Kontoret tar kontakt med stödmottagaren för att gå igenom innehållet i beslutet och informera om hur rekvisering av bidragsmedel ska ske
9. Projektet genomförs	Verksamhetsledaren följer kontinuerligt upp att projektet genomförs enligt beslut.

7.11 Övriga regionala och lokala planer

Leader Norra Mälardalens strategidokument faller väl in under de regionala utvecklingsplaner (RUP) som finns i området. Delar av den regionala utvecklingsplanens insatser riktar sig mot företagande och arbete. Bland annat genom gynning av företagsklimat, nyföretagarsatsningar, affärsutveckling och innovationer. Lika som energisatsningar och utveckling av besöksnäringen för att skapa en regional identitet i området. Leaderområdets övergripande vision är att främja entreprenörskap för en ekonomisk-, ekologisk- och socialt hållbar utveckling av landsbygden.

Strategidokumentet faller även väl in under Landsbygdsprogrammet för Sverige 2007-2013 där det övergripande målet är en ekonomisk, ekologisk och socialt hållbar utveckling av landsbygden. Den strategiska inriktningen av landsbygdspolitiken är att främja företagande, tillväxt och sysselsättning på landsbygden samt stärka lantbrukets och landsbygdsföretagens konkurrensförmåga, ekonomisk bärkraft och bidrag till ett hållbart samhälle och resursutnyttjande. Detta förutsätter enligt Landsbygdsprogrammet ett diversifierat näringsliv som bidrar till en inkomstbringande sysselsättning och ett hållbart nyttjande av landsbygdens naturresurser.

Inriktningen på Leader Norra Mälardalens strategidokument är väl i fas med det regionala strukturfondsprogrammet mål 2 för regional konkurrenskraft och sysselsättning 2007-2013 samt för strukturfondsprogrammet för Europeiska socialfonden i Sverige mål 2. Programmet ska verka för regional konkurrenskraft, för sysselsättning och mot utslagning. Socialfondsprogrammet är framtaget som ett led i Lissabonstrategin och Sveriges nationella handlingsplan för tillväxt och sysselsättning.

BILAGA 1

Redovisning av närvarande deltagare på Ledermöten

Ledermöte i Enköping, 2007-01-15		
Närvarande	Reprenter	Sektor
Staffan Wiberg	Enköpings kommun	Offentlig
Tomas Engholm	Håbo kommun	Offentlig
Tomas Frisk	Enköpings kommun	Offentlig
Mats Jansson	Lag-grupp Gotland	Ledaer
Leif Wictorén	Enköpings kommun	Offentlig

Ledermöte i Strömsholm, 2007-02-23		
Närvarande	Reprenter	Sektor
Kent Sjöström	Hallstahammars kommun	Offentlig
Kenneth Linder	Västerås kommun	Offentlig
Helmer Larsson	Västerås kommun	Offentlig
Börje Olsson	Hallstahammars kommun	Ideell
Staffan Viberg	Enköpings kommun	Offentlig
Frank Pfeiler	Surahammars kommun	Offentlig
Charlotta Heimersson	Länsstyrelsen Västmanland	Offentlig

Ledermöte i Enköping 2007-03-01		
Närvarande	Reprenter	Sektor
Göran Eriksson	Brunnsta Gård	Ideell
Jan Fredriksson	Fjärdhundra Procent	Ideell
Anita Andersson	Företagarna i Enköping	Ideell
Jacob von Erenheim	Grönsö Slott	Ideell
Hans Söder	Håbo Hembygdsförening	Ideell
Gunnar Lundin	IK Nordia Grillby	Ideell
Joakim Kumlin (skickar ersättare)	Lagunda AIK	Ideell
Kjell Andersson	LRF	Ideell
Maria Berg	LRF	Ideell
Ann-Märta Vallin	Mälardalen	Ideell
Ann Hjelm	Norrgården	Ideell
Rolf Zenker	LRF	Ideell
Håkan Hillerstig	Arbetsförmedlingen	Offentlig
Karl-Håkan Blomdahl	Enköpings församling	Offentlig
Anna Wiklund	Enköpings kommun	Offentlig
Lars Hedbom	Enköpings kommun	Offentlig
Leif Wictorén	Enköpings kommun	Offentlig
Sara Eklund	Enköpings kommun	Offentlig
Staffan Viberg	Enköpings kommun	Offentlig
Per Andersson	Företagarna i Håbo	Offentlig
Tomas Engholm	Håbo Kommun	Offentlig
Bengt Wahlberg	Länsstyrelsen	Offentlig
Mikael Gustavsson	Polisen i Enköping	Offentlig
Lene Juhlin	Turistbyrå	Offentlig
Jonas Lundin	Enköpings kommun	Offentlig
Åke Hedén	Enköpings kommun	Offentlig
Arne Wählstedt	Enköpings kommun	Offentlig
Anders Silén	Wallby Lantbruk	Privat
Inger Hansén	Öhrlings	Privat
Kent Lyckstedt	Stiftelsen Bryggholmen	Privat

BILAGA 1

Sussie Johansson	First Hotel Park Astoria	Privat
Ulf Dahlberg	First Hotel Park Astoria	Privat
Ulla Reuterskiöld	Handelsbanken	Privat
Roland Nordqvist	Privatperson/konsult	Privat
Anna Rojas	Privatperson/Utländsk	Privat
Torsten Rasmussen	Skoklosters Gille, Ordförande	Privat
Sören Carlsson	Sparbanken	Privat
Sven Olof Johansson	Svensk Handel Enköping	Privat
Charlotta Heimersson	Länsstyrelsen Västerås	Offentlig
Camilla Blomquist	Länsstyrelsen Västerås	Offentlig
Helmer Larsson	Västerås stad	Offentlig
Tomas Zetterberg	Enköpings	Privat
Kenneth Linder	Västerås stad	Offentlig
Monica Stolpe - Nordin	Västerås stad	Offentlig

Ledermöte i Enköping 2007-04-12

Närvarande	Representerar	Sektor
Leif Wictoren	Enköpings kommun	Offentlig
Jan Fredriksson	Enköpings kommun	Offentlig
Hans Söder	Håbo kommun	Offentlig
Jari Heikkinen	Hallstahammars kommun	Offentlig
Håkan Vallin	LRF	Ideell
Sigward Eriksson	Kolbäcks återvinning	Privat
Monica Stolpe-Nordin	Västerås kommun	Offentlig
Torbjörn Larsson	Nortuna	Privat
Ann Hjelm	Harkeberga	Privat
Åke Johansson	Frändesta	Privat
Cissi Lööv	Brodyrexpert	Privat
Kent Lyckstedt	Enköpings kommun	Offentlig
Anna-Maria Persson	Borgåsunds Hamncafé	Privat
Charlotta Heimersson	Länsstyrelsen Västmanland	Offentlig
Anna-Märta Vallin	LRF	Ideell
Hans Petersson	Privat företagare	Privat
Helmer Larsson	Västerås kommun	Offentlig
Åke Heden	Enköpings kommun	Offentlig
Tommy Öhman	LRF	Ideell
Kenneth Linder	Västerås kommun	Offentlig
Göran Eriksson	Brunnsta gård	Ideell

Ledermöte i Västerås 2007-06-11

Närvarande	Representerar	Sektor
Carin Becker-Åström	Hallstahammars kommun	Offentlig
Lars Belin	Företagarna	Ideell
Ann-Sofie Granzell	avance.nu	Ideell
Åke Johansson	Frändesta	Privat
Bengt Wallén	Badelunda hembygdsförening	Ideell
Helen Lind	Privatperson	Privat
Rune Fredell	Bondens egen marknad	Ideell
Lars Kallsäby	Västerås kommun	Offentlig
Monica Stolpe-Nordin	Västerås kommun	Offentlig
Magnus Ekblad	LRF Mälardalen	Ideell
Erik Januks	Borgåsund Hamncafé	Privat

BILAGA 1

Johan Magnusson	Kvarnvreten Invest.	Privat
Håkan Holmgren	Privatperson	Privat
Kent Sjöström	Hallstahammars kommun	Offentlig
Mikael Fyhr	Hushållningssällskapet	Ideell
John Berglund	Stena Gotthard	Privat
Ulf Andersson	Kärbo Prästgård	Privat
Per-Arne Blomberg	Fiskeklubben Aspen	Ideell
Irène Sellén	Mälardalens Rehabcenter	Privat
Matts Carlsson	Västerås kommun	Offentlig
Larry Höjer	IT-effekt	Privat
Susanne Sedvall	Kanalhuset	Ideell
Hasse Eriksson	Rederi Mälardstaden	Privat
Linda Jonas	Västerås & Company	Offentlig
Gunilla Dannapfel	Kognitiv samtalsterapi	Privat
Lena Wilhelmsson	Privatperson	Privat
Jari Heikkinen	Hallstahammars kommun	Offentlig
Lars Andersson	Privatperson	Privat
Anders Johansson	Coopenion	Ideell
Catarina Pettersson	Hallstahammars kommun	Offentlig
Leif Wiktorén	Enköpings kommun	Offentlig

Leadermöte i Hallstahammar 2007-08-09

Närvarande	Representerar	Sektor
Kent Sjöström	Hallstahammars kommun	Offentlig
Susanne Sedvall	Sedvalls Affärsutveckling	Privat
Bertil Bredin	Hallstahammars Promotion	Ideell
Sig-Britt Bodén	Kanalnätet	Ideell
Börje Ohlson	LRF	Ideell
Stefan Nygren	Centrumföreningen	Ideell
Jovanka Olofsson	Centrumföreningen	Ideell

Referensgrupp för Leader strategidokumentet

Närvarande	Representerar	Sektor
Ann-Sofie Granzell	Avance.nu	Ideell
Erik Junuks	Borgåsunds hamncafé	Privat
Göran Eriksson	Brunnsta gård	Ideell
Hasse Eriksson	Rederi Mälardstaden	Privat
Helen Lind	Ilecykeling	Privat
Lars Andersson	Privatperson	Privat
Lars Belin	Företagarna	Ideell
Leif Wiktorén	Enköpings kommun	Offentlig
Magnus Ekblad	LRF	Ideell
Mikael Fyhr	Hushållningssällskapet	Ideell
Per-Arne Blomberg	Aspens fiskeklubb	Ideell
Rune Fredell	Bondens egen marknad	Ideell
Susanne Sedvall	Kanalhuset	Ideell
Åke Johansson	Frändesta	Privat

BILAGA 2

Förslag till Interimsstyrelse

Namn	Kommun	Representerar	Sektor
Per Arne Blomberg	Västerås	Aspens Fiskeklubb	Ideell
Kenneth Linder	Västerås	Västerås stad	Offentlig
Birgitta Svedberg	Västerås	LRF	Privat
Åsa Hellström	Västerås	Privat företagare	Privat
Hans Pettersson	Hallstahammar	Kanalbolaget	Offentlig
Sigvard Eriksson	Hallstahammar	Privat företagare	Privat
Sig-Britt Bodén	Hallstahammar	Kanalnätet, kvinnligt resurscentrum	Ideell
Ylva Lindberg	Hallstahammar	Mälardalens Danskklubb	Ideell
Anna-Märta Wallin	Enköping	Föreningen Norr Mälärstrand	Ideell
Maria Berg	Enköping	LRF	Privat
Jan Fredriksson	Enköping	Enköpings kommun	Offentlig
Victor Wässman	Enköping	Ungdomar	Ideell
Emelie Andersson	Håbo	Håbo kommun	Offentlig
Nils-Terje Valenkaph	Håbo	Privat företagare	Privat
Helena Johansson	Håbo	Bålsta Gymnastikklubb	Ideell
Per Andersson	Håbo	Håbo Marknads AB	Offentlig
Bengt Wallén	Ordförande	Länsarbetsnämnden	Offentlig

BILAGA 3

Stadgar

Leader Norra Mälarstranden

§ 1. Föreningens namn

Föreningens namn är Leader Norra Mälarstranden, Ideell förening.

§ 2. Föreningens ändamål

Föreningen har till ändamål att:

- Främja utvecklingen inom verksamhetsområdet och i överensstämmelse med antagen verksamhetsplan (strategidokumentet).
- Främja ökad livskvalitet för boende på landsbygden.
- Främja utvecklingsarbete enligt leadermetoden med samverkan mellan offentliga, ideella och privata aktörer (trepartnerskapet).
- Främja samverkan mellan andra nationella leaderområden samt transnationella nätverk.

Föreningen skall verka inom ramen för EU programmet Leader 2007-2013 och följa det regelverk som finns antaget mellan Sverige och EU kommissionen samt regler och riktlinjer från svenska regeringen och Jordbruksverket.

§ 3. Föreningens verksamhetsområde

Föreningen Leader Norra Mälarstranden omfattar geografiskt kommunerna Hallstahammar, Västerås, Enköping och Håbo. Enköpings tätort och Västerås tätort ingår ej.

§ 4. Föreningens säte

Föreningen har sitt säte i Enköping, Enköpings kommun.

§ 5. Beslutande organ

Föreningens beslutande organ är föreningsstämman och styrelsen, tillika LAG-grupp²⁹. Styrelsens ledamöter skall i möjligaste mån vara jämnt fördelade mellan de fyra ingående kommunerna. Nedan kallas styrelsen för LAG-gruppen.

§ 6. Medlemskap

Till medlemmar i föreningen kan alla antas, som stödjer landsbygdsutveckling och som vill göra detta för föreningen genom fastlagt och antaget strategidokument för Leader Norra Mälarstranden.

Ansökan om medlemskap skall ske skriftligen och prövas och beviljas av LAG-gruppen.

LAG-gruppen skall hålla en medlemsförteckning.

§ 7. Finansiering

Föreningens verksamhet genomförs med offentligt ekonomiskt stöd från svensk sida och från EU, bidrag från företag med flera ekonomiskt och/eller genom tillhandahållande av resurser samt ideellt arbete enligt gällande strategidokument.

§ 8. Medlemsavgifter

Medlem skall betala årlig medlemsavgift till föreningen med belopp som ordinarie föreningsstämma fastställer. Stämman kan besluta om olika avgifter för medlemmar som är privatpersoner och medlemmar som är juridiska personer från offentlig sektor, näringsliv och ideell sektor och även om olika avgifter för dessa tre grupper. Stämman kan också besluta att ingen avgift skall utgå.

Medlemsavgift skall betala på sätt och vid tidpunkt som LAG-gruppen bestämmer.

²⁹ Lokal aktionsgrupp enligt definitionen i den nationella Leader programmet 2007 - 2013

BILAGA 3

§ 9. Uppsägning till utträde ur föreningen

Medlem som önskar utträda ur föreningen skall skriftligen uppsäga sitt medlemskap till LAG-gruppen och avgår då uppsägningen mottagits genast ur föreningen.

Medlem som inte betalat sin medlemsavgift för två på varandra följande räkenskapsår anses ha sagt upp sig till utträde. Medlemskapet upphör i sådant fall då medlemman avförs ur medlemsförteckningen.

§ 10. Uteslutning ur föreningen

Medlem som motarbetat föreningens ändamål eller verksamhet eller uppenbarligen skadat föreningens intressen kan av styrelsen uteslutas ur föreningen. Utesluten medlem avgår genast ur föreningen.

§ 11. LAG - Leader Norra Mälarstranden

LAG Leader Norra Mälarstranden (nedan kallat LAG-LNM) utgör föreningens styrelse och företräder föreningen samt ansvarar för organisation och verksamhet. De beslutar å föreningens vägnar i alla ärenden, om ej dessa stadgar föreskriver annorlunda eller genom särskilt beslut att delegera beslutanderätt

LAG-LNM ansvarar för föreningens förvaltning, har arbetsgivaransvaret och ansvar för redovisning.

LAG-LNM består av ordförande och lägst 12 och högst 16 övriga ledamöter. Ledamöterna skall i största möjliga mån representera tre partnerskapet enligt Jordbruksverkets anvisningar.

Ledamöternas mandattid är två år. Vid första ordinarie föreningsstämma 2008 väljs dock hälften av ledamöterna för en mandattid av ett år. På så sätt sker vid varje föreningsstämma val av halva antalet ledamöter.

LAG-LNM har rätt att inom sig utse arbetsutskott och beredningsgrupper.

LAG är beslutsföret när minst 2/3 delar av antalet ledamöter är närvarande. Vid votering tas beslut endast om det vinnande förslaget samlar minst 3/4 av rösterna.

Förvaltningslagens regler om jäv skall tillämpas.

Arbetsordningen för LAG, val av ordförande och vice ordförande samt eventuell delegationsordning skall antas vid första LAG-sammanträde varje nytt kalenderår.

LAG sammanträder när ordföranden så finner erforderligt eller när minst 5 övriga ledamöter så begär. Dock skall minst ett möte ske varje kvartal.

LAG gruppen äger rätt att till sina möten adjungera personer. Verksamhetsledaren är ständigt adjungerad.

Kallelse med föredragningslista skall senast två veckor före sammanträde skickas ut till LAG:s ledamöter.

LAG:s protokoll justeras av ordförande jämte en ledamot.

Om ledamot i LAG utträder åligger det respektive kommun/organisation att i samråd med föreningens valberedning att föreslå ny ledamot till nästa årsmöte/extra föreningsstämma.

§ 12. Firmateckning

Föreningens firma tecknas av LAG-gruppens ordförande samt av en ytterligare ledamot i Leader-LNM alternativt verksamhetsledaren eller annan person enligt regler som fastställts av årsmötet/extra föreningsstämma.

BILAGA 3

§ 13. Föreningsstämma

Ordinarie föreningsstämma (årsmöte) skall hållas senast under april månad.

Extra föreningsstämma skall hållas när styrelsen finner det erforderligt eller om så skriftligen begärs av revisor eller minst en tiondel (1/10) av samtliga röstberättigade medlemmar.

Föreningsstämman är beslutsför med det antal medlemmar som är närvarande på stämman, förutsatt att offentlig sektor, näringsliv och ideell sektor är representerade.

Föreningsstämmans beslut avgörs av den mening som har fått mer än hälften av de avgivna rösterna. Vid val anses den vald som fått de flesta rösterna. Vid lika röstetal avgörs valet genom lottning. Beslut fattas med acklamation eller om så begärs av röstberättigad genom votering. Val skall ske genom sluten omröstning om en (1) röstberättigad så begär. I andra frågor fattas beslut om mer än hälften av de närvarande begär det.

Skriftlig kallelse till föreningsstämman skall sändas till samtliga medlemmar senast två veckor före stämman. Dagordning och övriga handlingar skall bifogas kallelsen.

Vid den ordinarie stämman skall följande ärenden behandlas:

1. Val av ordförande och sekreterare
2. Val av två justeringsmän
3. Fråga om stämman utlysts i rätt ordning
4. Fastställande av röstlängd
5. Godkännande av föredragningslistan
6. Styrelsens årsredovisning
7. Revisorernas berättelse
8. Fråga om fastställande av balansräkning och resultat
9. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen
10. Beslut om disposition av föreningens över- eller underskott
11. Beslut om eventuella medlemsavgifter.
12. Beslut om arvode, reseersättning och traktamenten till styrelse och LAG gruppens medlemmar, samt revisorer och valberedning
13. Fastställande av verksamhetsplan för det kommande verksamhetsåret.
14. Val av ordförande och vice ordförande i styrelsen och LAG Norr Mälarstrand
15. Beslut om antal ledamöter i styrelsen samt val av övriga ledamöter och suppleanter i styrelse
16. Beslut om antal ledamöter i LAG Norr Mälarstrand samt val av ledamöterna
17. Val av revisorer
18. Val av valberedning, däribland sammankallande
19. Ärenden som LAG gruppen hänskjutit till stämman
20. Behandling av inkomna motioner
21. Övriga ärenden

§ 14. Motioner

Medlem som vill ha ärende/motion behandlad på ordinarie föreningsstämma skall anmäla detta skriftligen till styrelsen senast 1 mars.

BILAGA 3

§ 15. Revisorer

Föreningen skall ha två revisorer med personliga suppleanter. En av dem skall vara godkänd eller auktoriserad revisor. Suppleant för godkänd/auktoriserad revisor skall vara godkänd eller auktoriserad revisor.

Revisorer och suppleanter väljs av årsmötet för tiden t o m nästa årsmöte.

Revisorerna skall i enlighet med god revisionsred granska föreningens årsredovisning jämte LAG gruppens förvaltning. Revisorerna har rätt att fortlöpande ta del av föreningens räkenskaper och övriga handlingar.

§ 16. Verksamhets- och räkenskapsår

Föreningens verksamhets- och räkenskapsår utgörs av kalenderåret.

§ 17. Valberedning

Årsmötet utser en valberedning om fem ledamöter. Varje kommun skall representeras av en ledamot.

§ 18. Ändring av stadgar

Ändring av dessa stadgar kan ske genom enhälligt beslut av föreningsstämma, där samtliga röstberättigade är företrädare, eller med kvalificerad majoritet av två på varandra följande föreningsstämmor.

§ 19. Upplösning

Beslut om upplösning av föreningen sker enligt samma beslutsordning som vid stadgeändring, se paragraf 19 i dessa stadgar.

Tillgångar i föreningen vid dess upplösning skall återbetalas till bidragsgivarna, varvid samma fördelningsgrund skall tillämpas som vid erhållandet av bidragen.

BILAGA 4

Urvalskriterier för projekt

Projektets namn: _____

Projektägare: _____

Ja Nej

☐	☐	Finns anknytning till visionen?
☐	☐	Finns tydlig anknytning till minst ett av de övergripande målen?
☐	☐	Finns tydlig anknytning till minst en verksamhetsinriktning i strategidokumentet?
☐	☐	Är projektet innovativt?
☐	☐	Har projektet god genomförandekapacitet beträffande projektledning?
☐	☐	Har projektet tydlig redovisning av egen finansiering?
☐	☐	Har projektet god genomförandekapacitet i form av eventuella ideella resurser?
☐	☐	Finns tillgång till nödvändiga nätverk för genomförande?
☐	☐	Bedöms projektet ha en långsiktig positiv inverkan på lokal utveckling?
☐	☐	Bedöms projektet ha bred lokal förankring?
☐	☐	Kommer projektet att bidra till ekonomiskt hållbar utveckling?
☐	☐	Kommer projektet att bidra till socialt hållbar utveckling?
☐	☐	Kommer projektet att bidra till ekologiskt hållbar utveckling?
☐	☐	Kommer projektet att snedvrída konkurrensen på marknaden?
☐	☐	Är projektet positivt ur ett jämställdhetsperspektiv?
☐	☐	Är projektet positivt ur ett integrationsperspektiv?
☐	☐	Gynnas ungdomar av projektet?
☐	☐	Kommer projektresultatet att påverka många aktörer positivt?
☐	☐	Kan erfarenheter spridas till andra landsbygdsområden?
☐	☐	Har kostnader upphandlats affärsmässigt?
☐	☐	Är projektet kostnadseffektivt?